

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

ИСКУССТВЭМРЭ ЗЭКЪОШНЫГЪЭМ ИГЪОГУХЭМРЭ

Орэдыр игъус

Лъэккхэм яорэдыло цэрылоу Нэфышъэ Чэримэ иконцертэу «Нэфшъагъу» зыфиорэр Мыекъуапэ щыкыуагъ. Культурэм илофышъэ и Мафэ тефэу ти- республикэ и Къэралыгъо филармоние щызэлу- клагъэхэм мэфэкыр зэдагощыгъ. Адыгэ Республи- кэм и Лышгъхъу Тхъаклушынэ Аслъан, Премьер- министрэу Къумпыл Мурат, культурэмкӀэ мини- стрэу Къулэ Мыхъамэт зэхыхэм хэлъжыагъэх.

Адыгэ Республикэм, Къэ- бэртэе-Бэлкъарым, Къэрэ- щэе-Щэрджэсым, Ингушетием, Темыр Осетием — Аланием янароднэ артистэу, Дунэе ыкн хэгъэгу фестивалхэм щытху- цӀэхэр къащыдэзыхыгъэу, Ула- пэ ицӀыф гъэшлуагъэу Нэфышъэ

Чэримэ ипчыхъзэхыхъэ зыщы- лӀэщтыр къэсынклэ мэфэ за- улэ щыӀэу билетхэр ащагъэх, тӀысынлэ нэкл филармонием щыбгъотын плъэкӀынэу щыты- гъэп.

(ИкӀэух я 8-рз нэклуб. ит).

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Мэзхэр машом зыщызэлъиштэхэрэ лъэхъаным
псэупӀэхэу шынагъо кызшъхъарыхъан
ылъэкӀыштхэм яхъылагъ

Урысые Федерацием и Правительствэ иунашъоу N 390-р зытетэу «Машом зыкъемыгъэштэгъэным ехъы- лагъ» зыфилоу 2012-рз илъэсым мэлъыфэгъум и 25-м аштагъэм тегъэпсыхъагъэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ешлы:

1. Мы кыкӀэлъыкӀохэрэр гъэунэфыгъэнхэу:
1) мэзхэр машом зыщызэлъиштэхэрэ лъэхъаным псэ- упӀэхэу шынагъо кызшъхъарыхъан ылъэкӀыштхэр;
2) Адыгэ Республикэм 2016-рз илъэсым имэзхэм машом закыщиштэн зыщилъэкӀышт уахътэр мэлъыфэгъум иублэ- гъухэм адэжъ.

2. Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иуна- шъоу N 65-р зытетэу «Мэзхэр машом зыщызэлъиштэ- хэрэ лъэхъаным псэупӀэхэу шынагъо кызшъхъарыхъан ылъэкӀыштхэм яхъылагъ» зыфилоу 2015-рз илъэсым мэ- лыльфэгъум и 15-м аштагъэм иа 1-рз пункт кӀуачӀэ имылъжъэу лъытэгъэнхэу.

3. Официальнэу кызыхаутырэ мафэм щыублагъэу мы унашъом кӀуачӀэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм
и Премьер-министрэу КЪУМПЫЛ Мурат
къ. Мыекъуапэ,
гъэтхалэм и 24-рз, 2016-рз илъэс
N 45

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет
иунашъоу N 45-р зытетэу
2016-рз илъэсым гъэтхалэм и 24-м аштагъэм
игуадз

Мэзхэр машом зыщызэлъиштэхэрэ лъэхъаным псэупӀэхэу
шынагъо кызшъхъарыхъан ылъэкӀыштхэр

1. Мыекъопэ районымкӀэ псэупӀэу Гъозэрыплъ.
2. Мыекъопэ районымкӀэ селоу ХъымышкӀэй.

КӀэлэцӀыкӀу мин 23-мэ зарагъэгъэпсэфышт

КӀэлэцӀыкӀухэм зызышагъэпсэфыр ыкн япсау- ныгъэ зыщыхагъэхорэ лагерхэм якъызӀухын фэгъэхъыгъэ Иофыгъохэм зыщатегушыгъэгъэхэ зэхэ- сыгъо координационнэ советым мы мафэхэм илагъ.

Ар зэришагъ Адыгэ Рес- публикэм ИофшӀэнымкӀэ ыкн социальнэ хэхъоныгъэмкӀэ ими- нистрэу Осман Альберт.

Джащ фэдэу ИофшӀабызэм хэ- лъжыагъэх Роспотребнадзорым и ГъэлорышӀаплӀэу Адыгеим щы- лӀэм ипашъу Сергей Завгород- нер, АР-м псауныгъэр къэухъу- мэгъэнымкӀэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Галина Савенковар, АР-м гъэсэнэгъэмрэ шӀэныгъэм- рэклэ иминистрэ игуадзэу Къэ- рэтэбэнэ Махъмуд, нэмыкӀхэри.

АР-м ИофшӀэнымкӀэ ыкн со-

циальнэ хэхъоныгъэмкӀэ и Ми- нистерствэ бзылъфыгъэхэм ыкн КӀэлэцӀыкӀухэм ялофыгъохэмкӀэ иотдел ипашъу Абрэдж Наф- сэт кызэрилуагъэмкӀэ, КӀэлэ- цӀыкӀу мин 23-мэ зарагъэгъэ- псэфынэу пшӀэрыл мы илъэ- сым зыфагъэуцужыгъ.

— КӀэлэцӀыкӀухэм лагерь зэ- фэшъхъафхэм защагъэпсэфы- ным ыкн япсауныгъэ ащызэтра- гъэуцожьным зэкӀэмкӀи сомэ миллиони 120-рз мин 300-рз пӀудгъэхъанэу дгъэнэфагъэ, — кылуагъ Абрэдж Нафсэт. —

Ахэм ащыщэу сомэ миллиони 115,8-р республикэ бюджетым кытӀупщыгъ, муниципальнэ бюджетхэм сомэ миллиони 4,5- рз къахагъэкӀышт.

Зэхэсыгъом кызэрэщӀауа- гъэмкӀэ, мы илъэсым къалэм дэмыт лагерьхэу «Лань», «Гор- ная», «Кавказ» зыфилохэрэм КӀэлэцӀыкӀухэм защагъэгъэ- псэфышт. «Зубренок» зыфилохэрэ лагерьм ны-тыхэр зэрэфэмы- ехэм ыпкӀ кыкӀыкӀэ путевкэ- хэр къалэкӀэнэх. Ащ мыгъэ Иоф дамышӀэнэу агъэнэфагъ.

Мафэрэ Иоф зышӀэшт лагерь- хэми зэхэсыгъом ащытегушыла- гъэх. Ахэм мэкуогуу мазэм ялофшӀэн рагъэжъэшт. Мыщ фэ- дэ лагерьхэм КӀэлэцӀыкӀу нэб- гырэ 4425-мэ защагъэпсэфы- нэу ыкн япсауныгъэ изытет щахагъэхъонэу агъэнэфагъ.

Хабзэ зэрафэхъугъэу, мы илъэсым анахъэу аналэ зыты- рагъэтыщтыр чыплэ кӀын ифэ- гъэ сабийхэр арых. Ащ фэдэ купым хэхъэрэ КӀэлэцӀыкӀу мин 14-мэ мыгъэ зарагъэгъэпсэфы- нэу агъэнэфагъ.

Медицинэ персоналым икы- хэхын, ащ ИофшӀэн зэрэзехи- щӀтым кытегушылагъ Галина Савенковар. БлэкӀыгъэ илъэ- сым гумэкӀыгъоу зӀулагъэхэр зэхэсыгъом кыщалӀэтыгъэх. Ахэм мыгъэ зыщаухъумэным пае игъэкӀотыгъэу зехафыгъэх, пшӀэрыл гъэнэфагъэхэр зы- фагъэуцужыгъэх.

ГЪОНЭЖЫКЪО Сэтэнай.
Сурэтыр Іэшынэ Аслъан
тырыхыгъ.

Нэбгыри 190-мэ ателъытагъ

**КӀэлэцЫкӀу ЫгыпӀэхэмКӀэ Адыгеим Юфыгъоу
ильыгъэр дэгъзыжыгъгъэ хуныр анахъ шъхьаӀгъу
республикэ пашэхэр зыдэлажъэхэрэм ащыщ. Ащ
ишыхъат аужырэ илъэсхэм республикэм ичӀыпӀэ
зэфшъхьафхэм ЫгыпӀэхэр етӀупщыгъэу кыыз-
ращызӀуахыхэрэр.**

Мары блэкыгъэ бэрэскэшхо мафэм джыри зы Красногвардейскэ районым игугъу селоу Красногвардейскэ кыззэрэщызэуахыгъэм игугъу тиблэкыгъэ номер кыщытшлыгъ.

Къалэццэикъу лыгыплэм икы-
зэлухын фэгъэхыгыгъ зэхыхъэм
АР-м и Лышъхъэу Тхьаклушы-
нэ Астъан хэлэжыгъ. Районым
аужырэ илъэсхэм шыцэшлохы-
гъ хуэгъур зэрэмымаклэр, ы-
гыплэу джы къызылаухырэр ащ
фэдэу унаклэу шашыгъэхэм
ыкли къышыцэлаухыгъэхэм зэу
зэрэшыщыр, ау ащкэлэ лфы-
гъохэр дэгъэзыжыгыгъэхэу зэра-
мылтытэрэр ар къыцэгущыгъэм
къыхыгъэщыгъ, джыри мышла-
гъэу шыгъэхэм тапэкли зэра-
дэлэжъэштхэм къыкигъэтхыгъ.
АР-м и Къэралыгъо Совет —
Хасэм и Тхьаматэу Владимир
Нарожнэр неужым къыцэгущы-
гъэм, мы районым имызакъоу,
тудэкли республикэм еджаклэ-

хэр, клэлэцлүкү ыгыплэхэр
мымаклэу кызырэщызылауахы-
гэхэр, социальнэ лъэныкъом
республикэ пащэхэм лъэшэу
аналэ зэрэтырагъэтырэр кы-
хигъэщыг, объект зэфэшхьа-
фыбэу ашлэ атыгэхэр щысэу
кыхыггэх.

Красногвардейскэ район администрацием ипашэу Тхьэлэнэ Вячеслав республикэм ипашэхэр лэпылэгьу кьафэмыхуьгэхэмэ ыгыпыклэм игъэпсын ежыхэн язакбоу акучалхэ кызыримыхыштгьагъэм кыкклигъэтхыгь. Къэралыгьом мылкоу кыхихылгьагъэр хьаулые мыхуьгъу, шуагъэ кытэу ар зэрагъэфедэгъэр кьауыхьатыхьыным район администрациеми, кълэцыкълу ыгыпылэу кызылаухырэм шылажьэхэрэми птэшэу аналэ зэрэжырагъэтиштым кыкклигъэтхыгь.

ыгъыплэр кызызэлухым
ыуж, ащ ипашэу Елена Ладик

ар зэрэггэпсыгээр, амалы-
шлоу ялэхэр республикэм ипашэ
кыыриггэлээгуггэх. Шэлхээ
пстэуми ар адештэ, псуэуальэу
ишыклагээр эклэри члэт. Еджа-
плэм тельтаггэу цытыгэ унэм
зэрэцаггэпсыжыггэм ишлуа-
ггэклэ, хбоо-пшау, нэфын, ша-
гуми джэгүплэхэр бэу шашлы-
ггэх. Ахэр АР-м и Лышхьхи
игуалэу кыхихгэщыггэх.

— Слэагугэм сэ слыхэкэ
сигэрэзаг, — кылуаг ащ
пстурэ кызэфхысыжызэ.
— Лэуханым диштэ зэтэгэ-
псыхаг, шахпи, спортзали,
мэфэкл зэхахьэхэр зыщызэ-
хашэщтыри, группэхэр зычлэ-
сыштхыри хьоо-пшаух, псэолэш-
хэм япшээрълэхэр хэзыггэ

285-р муниципальнэ бюджет-хэм кяхэхыгъэх. Нэбгыри 190-мэ ар ателытагъ, группи 8 илэшт. Илъэси 3 — 7 зыныбжь сабыеу районынклэ чэзыум нэбгырэ 245-р хэтыгъ, мы ыгъыплэм ишуагъэклэ ар нэбгырэ 55-м къэсыгъ. Ежъ селоу Красногвардейскэм илъэси 3 — 7 зыныбжьхэмклэ джы чэзыу илэжьэп. Зэклэмкли районым ыгъыплэ 15 ит, нэбгырэ 1070-рэ ахэм арашчалэ. Зыныбжь илъэси 3-м нэмысыгъэ клэлэцыкълухэри кыдэпллытэхэмэ, мы районынклэ джыри чэзыум нэбгырэ 300-м нэсэу хэт.

Республикэр зэрэщытэу пштэмэ, пстэумкли нэбгырэ 9256-рэ кӀэлэццыкӀу ыгыӀплэ чэзыум хэт. Ахэм ащыщэу илъэси 3 — 7 зыныбжьхэр нэбгырэ 517-рэ мэхьху. АР-м гъсэнэыгъэмрэ шӀэныгъэмрэкӀэ и Министерствэ кызыритыгъэм-кӀэ, илъэси 3 — 7 зыныбжь-хэр экӀлэри ыкӀи ащ нахьыкӀэ-хэм ащыщхэр мы илъэсым ижъоныгъуакӀэ и 15-м кышы-ублагъэу бӀдзэогъум и 15-м нэс группэу кызылуахыщтхэм аштӀытх.

ХЬУТ Нэфсэт.

Сурэтхэр А. Гусевым тыри-
хыгъэх.

Тыфэгуш!о!

Гъобэкъуае шы-
псэурэ Еутых Мары-
ет Теуцожь ыпхур
ильэс 40 зэрэхурэм-
кIэ тыгу къыддеIэу
тыфэгүшIо!

Насыпыр уигыого-
гъушоу, уигупсэхэм
уадатхэу, псауныгъэ
пытэ уилэу, лъэкъ
шлүлэгъур уилэпэчы-
сэхэмкIэ кьиплэты-
кIэу, бэрэ ушыIэнэу
тыпфэляю.

**Уджыхъу Аминэт,
Стлашъу Тимур.**

Мэлылъфэгъур сьд фэдэщта?

Гъатхэр мы илъэсым игъом къэкӀуагъ,
гъэтхэпэ мазэу икӀырэм иапэрэ мафэхэм,
мы уахътэм зэрифэшъуашэу ом зыккы-
гъэлъэгъогагъ, ау мазэм ыгузэгухэм
адэжъ къэучыфыжыгъ, къыгъэштэуи
къэсэуи къыхэкӀыгъ, мы мафэхэми ошъу-
апшэ е къэшхы.

Мары гыатхэм иятлонэрэ мазэ кыхьанклэ къэнагьэр мэфэ заул нылэп. Ащ фабэр кыыздыхьынэу, мы уахьтэм ифэшъуашэм тетэу ом зыкызыэрихьоклынэу эклэми тыцэгугьы. Синоптикхэм зэряхабзэу, мазэклэ ыпэ ишыхьэзэ ом изытетыцхьыр теубытагьэ хэльэу къалон зэрамыльэ-

кыштыр кыклагъэтхы.
Арэу шытми, анализ зэфэшъафхэм кьапкыры-
кыхэзэ, мазэр зыфэдэ-
нэу зэрегуцафэхэрэмклэ
пэшорыгъэшъ прогнозхэр
къашых.

Гьатхэм иятлонэрэ мазэ
ом бэрэ зызэрихьоклы-
штэу егуцафэхэу ары кыы-
зэралорэр. Чэщхэр чьылэ-

хэу, температурэр ехэуи,
кыхэхкышт, арэу шытми,
гьэтхэпэ мазэм фэмыдэу,
мэлыльфэгьур кымэфэ
уахьтэм ифэшшошэ чы-
лэхэм нахь атеклошт. Уры-
сыер зэрэщытэу пштэмэ,
шольпыр пэпчэ елыты-
гьэу, ащ изытет лъэшэу
зэтекышт, ау мэлыльфэ-
гьу мазэм ифэшшуашэу
шытышт. Кыбылэ шольпы-
рым нахьыбэрэмклэ шы-
фэбэшт ыкй дунаир «кэ-
ушыжышт», кьэдэхэ-
жышт, ау Урысыем ите-
мыр лъэныкьо гьэтхэ
шэнхэр маклэ кышыльэ-
гьоштых нылэп.

Мы тхьамафэм ыклэм

кыфэбэжыштэу, температураэр чэным 7 — 9-м, мафэм 17 — 21-м нэсэу дэклоещтэу синоптикхэм кватыгь. Мэлыльфэгъум иапэрэ мэфипши Урысыем и Кыбылэ шьолъыр ащ тетэу кыфэбэжштэу, температураэр градус 24-м нэсэуи, ау ошххэр шылэштхэу, ошъу кьехэхэи кыыхэклыштэу ало. Урысыем и Гупчэ шьолъыр зери-хэбэзу шычылытэгъышт, кыышигъэштэуи кыыхэклышт, градуси 10 — 12-м нахыбэу температураэр шыдэклоещтэп. Мэлыльфэгъу мазэм тэ ти-шьолъыри кышыуучыиэу

кыхэкыштыми, ар мэфэ
зырызу ары синоптик-
хэм кызэралорэр. Мазэм
ыклэм гьатхэм иятонэрэ
мазэ ифэшъуашэм тетэу
тишъолпыр кышыцфэбэ-
жыштэу егуцафэх. Гьэтхэ
мэфэ фабэхэм яжэхэрэм-
клэ ар кьэбар гьушаргьу.

ХЬУТ Нэфсэт.

Зэгъунэгъухэм язэфыщытыклэ агъэпытэ

Пшызэ и Къэралыгъо Академическэ къэзэкъ хор ихудожественнэ пашэу, композиторэу Виктор Захарченкэм имэфэкл мафэ фэгъэхыгъэ пчыхъэзэхыхэ Мыекъуапэ шыкӀуагъ. Ансамблэу «Налмэсым» и Унэ тӀысыпӀэ нэкл имыӀэжъэу концертыр гъэшӀэгъонэу шызэхашагъ.

Адыгэ Республикэм культурэмкӀэ иминистрэу Къулэ Мыхъамэт, республикэм и Къэралыгъо орэдӀо-къэшъокӀо ансамблэу «Ислъамыем» ихудожественнэ пашэу, композиторэу, Виктор Захарченкэм иныбджэгъушӀоу Нэхэе Аслъан, Краснодар краим и Шытхъэлэ район администрацие ипашэ игуадзэу Пэнэшъу Тэмара, Адыгеимрэ Мыекъуапэрэ я Епископэу Тихон В. Захарченкэм къыфэгъушӀуагъэх, итворчествэ осэ ин зэрэфашырэр къалуагъ.

Федеральнэ инспекторэу Адыгеим шыӀэ ЛӀылужъу Адамэ пчыхъэзэхыхэм хэлэжъагъ.

ЛӀэпкъым игушъхъэ кӀуачӀэ гъэпытэгъэным Виктор Захарченкэр зэрэпылтыр илофшӀагъэ къышыхагъэщызэ, шытхъуцӀэу фаусыгъэхэм, шыӀэныгъэ гъогоу къыкӀугъэм шыщ пычыгъохэр зэхыхэм къышыхагъэщыгъэх.

ЕгъэжъапӀэр

Виктор Захарченкэр Краснодар краим ипсэупӀэу Дядьковскэм 1938-рэ илъэсым гъэтхалэм и 22-м къышыхъугъ. Гурыт еджапӀэм ыуж музыкальнэ-кӀэлэегъэджэ училищыр Краснодар къышыхыгъ. Новосибирскэ къэралыгъо консерваториеу М.И. Глинкэ ыцӀэклэ шытым 1961 — 1967-рэ илъэсхэм щеджагъ, хоровой дирижированиемкӀэ факультетым ишӀэныгъэ шыхыгъэхуагъ. 1964 — 1974-рэ илъэсхэм Сыбыр къэралыгъо урыс лӀэпкъ хорым ихормейстер шъхӀалэу шытыгъ. 1990-рэ илъэсым къыщегъэжъагъэу Пшызэ илӀэпкъ культурэ и Гулчэ, Къэралыгъо Академическэ къэзэкъ хорым яхудожественнэ паш.

Къыфаусыгъэ шытхъуцӀэхэр

Ахэр бэ мэхъух, зэклэми ацӀэ къетӀорэп. Урысыем, Украинэм, Адыгеим янароднэ артист, Дунэе шлухъафтынхэр къыфагъэшъошагъэх. Урысыем и Къэралыгъо премие илауреат. Адыгэ Республикэм искусствэхэмкӀэ изаслуженнэ лӀофшӀлэшху, тиреспубликэ итын анахъ лӀапӀэу медалэу «Адыге-

им и Шытхъузежъэр» фагъэшъошагъ.

Гъэзетэу «Вольная Кубань» зыфилорэр цыфхэм зяупчӀым, 2001-рэ илъэсым Пшызэ ицӀыфэу хахыгъагъ. ПсэупӀэу Дядьковскэм, къалэу Краснодар яцӀыф гъэшӀуагъ. Медалэу, орденэу къыратыгъэхэм анахъэу къахэдгъэщырэр «Пшызэ лӀофшӀэнымкӀэ и ЛӀыхъужъ» зыфилорэ медалэу игупсэ Краснодар краим къыщыфагъэшъошагъэр ары.

Виктор Захарченкэм зӀукӀэхэм къащӀлоу зэхэтхыгъ Адыгэ Республикэм шытхъуцӀэу къыфиусыгъэхэр, тынэу къыфишӀыгъэхэр зэригъэлапӀэхэрэр. Уигъунэгъу уигъэлӀэпӀэным, уасэ къыфишӀыным ямэхъанэ В. Захарченкэм дэгъоу къыгурӀо.

Вьетнам, Украинэм, Абхъа-

къырыкӀуагъэм, хэгъэгум итарихъ ягугъу къэпшӀым фаеу зылытэрэ шӀэныгъэлэжъхэм адетэгъаштэ. Хэгъэгугу зэошхом тхъамыкӀагъоу къыздыхыгъэр, СССР къэралыгъошхор зэхэгъэтакъуи, цыфхэм япсэукӀэ къызэрихыгъэр Виктор Захарченкэм ылӀэгъугъэх. Искусствэм шыцӀэрыӀо композиторыр псынӀкӀэу зыгу кӀодыхэрэм ащыщӀ. Урыс лӀэпкъым игупшысэхэр искусствэм ыбзэкӀэ къырилотыкӀыхэзэ, В. Захарченкэр ыпӀэкӀэ чыжъэу маплӀэ.

— Къыныгъохэр зэпичынхэм фӀшӀ цыфыр илӀэпкъ, ихэгъэгугу афӀбэнэн фае, — еӀо Виктор Захарченкэм. — Уихэгъэгугу шлулӀэгъоу фыуилэр шыӀэныгъэм шыпхырыпшыныр лӀоф къызэрыкӀоп.

УзыщыпсӀэрэ къэралыгъом гупшысӀэу фыуилэр къипӀотыкӀыныр къынэу зэрэщытыр композиторым ешӀэ. Ар къыдилы-

Виктор Захарченкэр А. Нэхаймрэ М. Къулэмрэ сымдм къащытхъугъэп. Ти ЛӀышъхъэу ТхъакӀушынэ Аслъан, Правительствэмрэ Парламентымрэ культурэм илофыгъохэр зэрэлагъэкӀуатэхэрэм шыгъуаз. Зэгъусэхэу тапӀкӀи искусствэм зэрэфӀлэжъэштхэр, концертхэмкӀэ зэрэзэхъожъыштхэр къыхыгъэщыгъэх. «Налмэсымрэ» «Ислъамыемрэ» яубилейхэр мыгъэ хагъэунэфыкӀы-

Мария Иценкэм, Александр Дедовым, нэмыкӀхэм къалогъэ орэдхэр В. Захарченкэм ыусыгъэх, хорым пае зэригъэфагъэх. ЛӀэпкъ шӀэжъым, нэбгырэ пӀӀч илӀэныкӀо гупсэ ыгъэлӀӀэным имэхъанэ, лӀофшӀэным, патриотическэ плуныгъэм, шлулӀэгъум, нэмыкӀхэм афэгъэхыгъэ орэдхэр хорым зэхытигъэхыгъэх. «Ижырэ орэд» зыфилӀоу ным игумӀкӀхэм яхылагъэу Нэхэе Аслъан ыусыгъэр хорым къызелом, концертым зэпыугъо фашыгъ. В. Захарченкэр, А. Нэхайр плуныгъэм къатегушылагъэх, орэдылохэм ящытхъу аӀэтыгъ.

Зэгъунэгъухэ краимрэ республикэмрэ искусствэм нахъ зэрэзэфыщэхэрэр къэшъуаӀохэм къагъэлӀэгъуагъ. Нэхэе Аслъан ыусыгъэ мэкъамэу «Уджым» техыгъэ къашъор «Налмэсым» ихудожественнэ пашэу, Пшызэ ыкӀи Адыгеим язаслуженнэ артистэу Хьоджэе Аслъан ыгъэуцугъ. ТилӀэпкъ шъуашэхэр хорым хэтхэм ащыгъэу къашъор дахэу къагъэлӀэгъуагъ. Залым чӀэхэр кӀэлӀэлухи, гъогъуитӀо артистхэр пчӀэгум къытырашагъэх, къашъор къыкӀашыкӀыжыгъ.

Родинэм фэгъэхыгъэ орэдымкӀэ пчыхъэзэхыхэр аухыгъ. Концертым еплӀыгъэхэр В. Захарченкэм, А. Нэхайм, артистхэм гуцылӀэгъу афэхъугъэх, нэпӀеплӀ сурэтхэр атырахыгъэх. Ансамблэу «Казачатер» концертыр кӀоз пчӀэгум кыхыи, къэзэкъ хорым къыфэгъушӀуагъ, орэд къыфилуагъ.

Пчыхъэзэхыхэм шытлӀэгъугъэх А. Филиповым, Д. Гордиенкэм, Н. Уваровым, Н. МэщфӀшӀум, А. Бастэм, фэшъафхэм къыталуагъ концертыр агу зэрэрихыгъэр.

ЕМТӀЫЛЪ Нурбий.

Сурэтхэр концертым къыцитетхыгъэх.

зым, нэмыкӀхэм Дунэе шлухъафтынэу къыфашыгъэхэр бэ мэхъух. Анахъэу къыхэдгъэщын фаеу В. Захарченкэм ылытэрэр шӀэныгъэм, зэхэщэн лӀофыгъом, мамыр псэукӀэм игъэпытэн зэрэпылтыр ары.

Ар профессор, искусствоведениемкӀэ доктор, академии 3-мэ ахэт. Урысые Федерацием икомполиторхэм я Союз аштагъ, шлушӀэ лӀофыгъохэм чанэу ахэлажъэ.

ЛӀэужхэм язэхэщакӀу

Исэнэхъат укытегушӀыӀэ зыкӀукӀэ, лӀэужхэм ящӀӀэныгъэ

тэзэ, уихэгъэгугу зэрэбгъэлапӀэрэр зыми хэмыгъэкӀокӀыныр лӀофыгъоу шъхӀалэу елытэ.

— Урысыем цыхъэ фӀсэшӀы, инеушрэ мафэ нахъ дэгъу зэрэхъуштыр сыгу къысело, сыхэгъэгугу пае сыщӀы, — игупшысэхэр лӀэгъэкӀуатэх В. Захарченкэм.

— «Ислъамыем» ихудожественнэ пашэу Нэхэе Аслъан сиынбджэгъу, лӀэпкъ искусствэр лӀагъэу зыӀэтырэмэ ащыщ, — къылуагъ В. Захарченкэм. — Къулэ Мыхъамэт «Налмэсым» илӀэсыбэрэ лӀоф шишӀагъ, къэшъокӀо цӀэрыӀоу шытыгъ, джы республикэм культурэмкӀэ иминистрэ дэгъу.

щтых, яконцертхэр Краснодар краим къыщатыщтых.

Орэдхэр, къашъохэр

Пшызэ къэзэкъ хорым зэхъокӀыныгъэхэр фэхъух, артист цӀэрыӀохэу ныбжъ хӀкӀотагъэ зӀлэхэр хӀкӀыжыых. Творчествэм ехыӀлӀэгъэ амалэу хорым илӀэр къелыхыгъэу тӀытэрэп. ЛӀэужхэр искусствэм пытэу зэррихыгъэх, щысэ зытырахыштхэр ялагъэх, тапӀкӀи яӀэщтых.

Аркадий Демидовым, Марина Гольченкэм, Екатерина Луневам, Владимир Занздрэ,

Сыд фәдәха 2016-рә ильәс пшъэрыль шъхьаләхэр?

ПенсионхэмкӀэ фондм и Къутамэу Адыгъ Республикэм шыӀэм 2015-рә ильәсым телъытэгъэ кӀуухэр зыщызэфәхьысыжыгъэхэ ыкӀи мы ильәсым телъытэгъэ пшъэрыль шъхьаләхэр зыщәгъәнәфгъэхэ зӀукӀэ гъэтхәпэм и 24-м шыӀагъ.

Ащ илофшӀән хәләжәгъэх ПенсионхэмкӀэ фондм ичӀыплӀэ гъәлорышӀәпӀэхәу республикэм икӀәлэхәмрә ирайонхәмрә ащӀӀэхәм япәщәхэр. ЗӀукӀләр зәрищәгъ ПФР-м и Къутамэу Адыгъ Республикэм шыӀэм ипәщәу Къулә Аскәрбий. ПенсионхэмкӀэ фондм ичӀыплӀэ къулыкӀухәм 2015-рә ильәсым иоф зәрашӀагъәм къыгъәлӀәгъуагъэхәр ащ къызэфәхьысыжыгъ ыкӀи пстәуми апә рагъәшӀызә мы ильәсым зәшӀуахын фәе лӀәныкӀохәм къәтегушыӀагъ. Нәужым пәщәм ипәрә гуадзәу Мамый Римә зӀукӀләм хәләжәгъэхәр нәлуасә фишӀыгъэх ялофшӀән идәгъугъә уасә зәрәфашӀырә шыӀкӀләм ишәпхӀакӀлэхәу ыпшӀәкӀлә щәгъәнәфагъэхәм. Ильәс къәс зәхәщәрә зәнәкӀокӀоу «ПенсионхэмкӀэ фондм ичӀыплӀэ къулыкӀу анахь дәгъу» зыфиӀорәм къыгъәлӀәгъуагъэхәм атегъәпсы-

кыгъәу текӀоныгъәр къыдзыхыгъэхәм дипломхәр Къулә Аскәрбий аритыжыгъэх. Нафә къызәрәхӀугъәмкӀә, Урысыем ыкӀи Къыблә федеральнә шӀолырым апәрә чӀыплӀәр шиубытыгъ Красногвардейскә районым шыӀә ГъәлорышӀәпӀәм, ятӀонәрәр къыфагъәшӀошагъ Джәджә районым шыӀәм, ящәнәрә чӀыплӀәр ыубытыгъ къаләу МыекӀуапә шыӀә къулыкӀуым. Ахәм япәщәхәм Къулә Аскәрбий дипломхәр аритыжыгъэх, тапӀкӀи гъәхәгъәшӀухәр къагъәлӀәгъонәу афиӀуагъ.

Ильәс кӀәуххәр къызэфәхьысыжыхәзә пәщәм къызәриӀуагъәмкӀә, ПенсионхэмкӀэ фондм ичӀыплӀэ къулыкӀухәм ялофшӀән 2015-рә ильәсым ильәныкӀо шъхьаләу шытыгъәр пенсионхәмрә социальнә пособиехәмрә ипӀәлӀәм ехӀулӀәу ыкӀи икӀу фәдизәу цыфхәм ятыгъәнхәр арыгъ.

БлӀкыгъә ильәсым республикэм ипенсионерхәм япчӀагъә нәбгырә 973-кӀә нахьыбә хӀугъә ыкӀи зӀкӀләмкӀи нәбгырә 125000-м нәсыгъ. Ар республикэм шыпсәухәрәм япроцент 27,7-рә мӀхӀу. ЗӀкӀә пенсионерхәм ащӀу иоф зышӀәщтыгъэхәр нәбгырә 38477-рә е процент 30,8-рә хӀуштыгъә. ПенсионхэмкӀэ фондм ичӀыплӀэ къулыкӀухәм яучетхәм страховой тынхәр зытыхәу ахәтыгъэхәр 25408-рә хӀуштыгъәх. Ахәм ащӀхәу цыфхәм лӀәжәпкӀләр нәмыкӀ шӀухӀафтынхәмрә язытыхәрәм япчӀагъә 10101-рә хӀуштыгъәм, страховой тынхәр Фондым лӀәкӀзыгъәхӀәрә 15307-рә шъхӀзәкӀо предпринимательхәу шытыгъәх.

Ыпәрә 2014-рә ильәсым иотчет пӀәлӀә егъәпшагъәу пштәм, пенсионхәр, федеральнә социальнә ахӀщә тын хәгъәхӀожхәр пенсион фәшӀыгъәнхәм, граждан куп зырызхәм яматерияльнә шыӀакӀә нахьышӀу шыгъәным фәшӀ мазә къәс ахӀщә тынхәр (ЕДВ-р) алӀкӀәгъәхӀәгъәным, социальнә лӀәпылӀәгъу

ятыгъәным мылькӀоу пӀухӀагъәр зы миллиардрә миллион 904,1-кӀә е процент 12,1-кӀә нахьыбә хӀугъә ыкӀи миллиард 17-рә миллион 579,7-м нәсыгъ.

Индексациехәу шыӀагъәхәм страховой пенсион зәмыхӀокӀәу гъәпсыгъә тынәу игъусәр мӀзәем и 1-м процент 11,4-кӀә нахьыбә зәрәхӀугъәм, социальнә пенсион мӀлылӀфәгъуым и 1-м проценти 10,3-рә къызәрәхӀухӀагъәм яшӀуагъәкӀә, 2015-рә ильәсым икӀихӀагъуым къышӀублагъәу гурыт пенсияер сомә 10006,88-кӀә нахьыбә хӀугъәгъә ыкӀи 2016-рә ильәсым ищӀылә мазә и 1-м ехӀулӀәу сомә 10600,33-м нәсыгъагъ.

Къулә Аскәрбий къызәриӀуагъәмкӀә, мазә къәс аратырә ахӀщә тынхәр зыфагъәуцугъәхәр нәбгырә 251-кӀә нахьыбә хӀугъәгъә ыкӀи 2016-рә ильәсым ищӀылә мазә и 1-м ехӀулӀәу ахәм япчӀагъә нәбгырә 43367-м нәсыгъагъ. ГурытымкӀә ахӀщә тынәу аратырә сомә 103,84-кӀә е проценти 5,2-кӀә нахьыбә хӀугъә ыкӀи сомә 2098,91-м нәсыгъ.

Пенсионер нәбгырә 12440-м федеральнә ахӀщә тын хәгъәхӀожә афагъәуцугъ, аратырә ахӀщәр гурытымкӀә сомә 1039,06-м нәсыгъ.

ПФР-м и Къутамэу Адыгъ Республикэм шыӀәм кӀәлӀәцӀыкӀу зӀӀә унагӀохәм къәралыгъо лӀәпылӀәгъу ятыгъәным (ны-унәгъо мылькӀум) ехӀылӀәгъә иофшӀәныбә егъәцӀакӀә.

ПФР-м ичӀыплӀэ къулыкӀухәм кӀәлӀәцӀыкӀу къызәфәхӀугъәхәм 2015-рә ильәсым къәралыгъо сертификат 3063-рә аратыгъ. А пчӀагъәр ыпәрә ильәсым аратыгъәм 429-кӀә нахьыбә. Уна-

гъохәм янахьыбәм, лӀәлу тхыль къәзытыгъәхәм ащӀхӀәу 2745-мә, ны-унәгъо мылькӀур унә амаләу ялӀхәр нахьышӀу шыгъәнхәм пӀәуагъәхӀагъ.

Зәрәпсаоу пштәмә, ны-унәгъо мылькӀум ехӀылӀәгъә Программәм игъәцӀәлӀәжынын зыфәжәгъәхәм къышӀублагъәу, ПФР-м и Къутамэу Адыгъ Республикэм шыӀәм къәралыгъо сертификат зӀӀәхәм ялӀәлу тхыльхәм атегъәпсыкыгъәу сомә миллиарди 5-рә миллион 766,6-рә афигъәхыгъ.

2015-рә ильәсым ПФР-м ибюджет сомә миллиарди 4-рә миллион 463-рә къыӀәкӀәхӀагъ. Ар ыпәрә ильәсым къыӀәкӀәхӀагъәм сомә миллиони 110,9-кӀә нахьыбә.

Зәфәхьысыжхәр къызәшӀыхә уж, ПФР-м и Къутамэу Адыгъ Республикэм шыӀәм ипәщә 2016-рә ильәсым пстәуми апә рагъәшӀызә зәшӀуахын фәе пшъэрылӀәу шытыхәм къащӀуцугъ. **Ахәм ащӀышӀы:** *къазәрә-хӀәхӀуагъәм тегъәпсыкыгъәу пенсионхәм ыкӀи пособиехәм ипӀәлӀәм ехӀулӀәу ыкӀи икӀу фәдизәу мылькӀу апӀәлӀәгъәхӀәгъәныр зәшӀоыхӀәгъәныр; шӀокӀ зимыӀә пенсияер ыкӀи медицина страхованиехәм апәә къатырә страховой тынхәмкӀә прогноз шапхӀәу къагъәнәфагъәхәр дӀх имыӀәу гъәцӀәкӀәжыгъәнхәр ыкӀи ахәр къәзытыхәрәм чӀыфәу ателӀхәр нахь макӀә шыӀгъәнхәр; цыфхәм адызәрәхӀәгъә информацийнә-гурыгъәюм иофшӀәныр нахь лӀәшәу лыгъәкӀәтӀәгъәныр. Ащ нәмыкӀәу, социальнә программә зәфәшӀхӀафхәр, федеральнә законхәр, УФ-м и Правительствоз, Адыгъ Республикэм ипәщәхәм яунашӀохәр, социальнә тынхәр ятыгъәнхәм ыльәныкӀокӀә нәмыкӀ норматив правовой актхәм ягъәцӀәкӀәжынын лыгъәкӀәтӀәцт.*

СӀХӀУТӀ Нурбий.

Иум и 27-м 2007-рә ильәсым къышӀыкӀәдзәгъәу мы мӀфӀкӀыр шыӀә хӀугъә.

Творческә сәнәхӀатхәр зӀӀә пстәумә, шӀәныгъә къодыехәр арымырәу, гупшыскӀә-хӀабзәхәр, сәнәушӀыгъәр, сәмәркъәу дахәр зыхӀәлхәм мы мафәр ямӀфӀкӀәу алытә. Ахәм ащӀышӀы музей иофшӀәлэхәу блӀкыгъәр зыухӀүмэхәу ыкӀи къәкӀоштым фәлажәхәрәр; тхыльеджӀәлӀхәр, тхыгъә хәутыгъабәр — тхыль, журнал, гъәзет, гушыӀалӀәхәр, энциклопедияхәр — тарихыр зӀкӀә къышӀыӀотагъәхәр къәзгъәгъунәхәрәр; театрәхәр, дунәе классическә культурәм пӀәблагъә тызышӀыхәрәр; лӀәпкӀ куль-

турә гупчәхәу шән-хӀабзәхәр, зәхӀәтыкӀә-шыӀкӀлэхәр зымыгъәкӀодыхәрәр. Мыхәм зӀкӀләм зәфәдәу культурәр алӀәжы, лӀәгъәкӀуатә.

Гъэтхәпәм и 25-м, 2016-рә ильәсым мӀфӀкӀ тхыль къәгъәлӀәгъонәу «Культура — духовный опыт нации» зыфиӀорәр АР-м и ЛӀәпкӀ тхыльеджӀәлӀә къышӀыӀәуахыгъ. УФ-м и Къәралыгъо программәу «Культура России на 2012 — 2018 годы» ыкӀи АР-м и Къәралыгъо программәу «Адыгеим икультурә кӀәнхәм якӀәухӀүмән. 2014 —

2016-рә ильәсхәм» зыфиӀохәрәм къадыхӀәлӀәгъәу иофхӀабзәр зәхӀащәгъ.

МӀфӀкӀ къәгъәлӀәгъоным иззәхӀәтыкӀә-гъәпсыкӀә къытегушыӀагъ ЛӀәпкӀ тхыльеджӀәлӀәм краеведениемкӀә иотдел иофшӀәләу Хомякова Оксана.

ИотхӀабзәм икӀыӀзӀухын хәлӀәжәгъәх ЛӀәпкӀ, ныбжыкӀә ыкӀи кӀәлӀәцӀыкӀу тхыльеджӀәлӀәхәм ялофшӀәлэхәр.

МӀфӀкӀ тхыль къәгъәлӀәгъоным иззәспозициеу «Культура — духовный опыт нации» зыфиӀорәр Ӏахы 4-у зәтеуыгъагъ:

1-рә пычыгъом «Джырә Урысыем икультурә политик» зәрәджәгъәхәр. Мыщ къышӀагъәлӀәгъуагъәх культурәм фәгъәхыгъә документхәр, хәгъәу мӀхӀәнә зӀӀә тхыльхәр. ГушыӀәм пае, академикәу Д. С. Лихачевым итхыльитӀоу тхыгъә зәфәшӀхӀафхәр ыкӀи Урысыем икультурә кӀәнкӀә къиӀотыкӀынхәр зыдәт томитӀур.

Я II-рә къәгъәлӀәгъон пычыгъор «Хәгъәу культурәм ихьас»

зыфиӀорәр ары. Мыщ хәхӀәгъә материалхәм Урысыем итарихь культурә ыкӀи искусствә уфагъәнәлуасә. Тхыль зәготхәм хәгъәгъом иофшӀәлӀәшӀохәу культурәр ыкӀи искусствәр зыӀәжыхӀәхәр нәм къыкӀагъәуцох. Анахь зәлӀәшӀләрә музейшохәу — Московскә Кремлым и Къәралыгъо музей, Къәралыгъо Эрмитажым, Урысые музейм, Третьяковскә галереем ахәр къәтегушыӀәх. Адыгъ Республикәм икультурә иофшӀәлӀәхәри, ахәм иоф ащӀышӀлэхәрәри, культурәр зыухӀүмәу ыкӀи ащ хӀахӀо фәзышӀыхәрәри мы раздельм къәлуатәх.

Я III-рә Ӏахыым «Цыфхәм гушыӀагъор яптыныр» цӀәу иӀәр. ЗӀкӀә тиреспубликә ит культурә иофшӀәлӀәхәм яхӀылӀәгъә литературәр къышӀагъәлӀәгъо. АР-м культурәмкӀә и Министертствә иунашӀохәм, игупшысәхәм къапкырыкыхӀәзә, Адыгеим ит культурә иофшӀәлӀәхәм — ЛӀәпкӀ тхыльеджӀәлӀәм (анахӀәу игъәкӀотыгъәу), анахь егу-

гъоу иофшӀән зыгъәпсырә тхыльеджӀәлӀә зауӀәм, АР-м и ЛӀәпкӀ театрә, музейхәм, АР-м и Къәралыгъо филармония, культурәмкӀә АР-м ильӀәпкӀ Гупчә иофшӀоу алӀәжырәр хәутыгъә тхыгъәхәмкӀә, сурәтхәмкӀә къышӀыӀотагъ.

Я IV-рә Ӏахыым Адыгеим икультурә иофшӀәлӀәхәр къышӀагъәлӀәгъуагъ. Буклетхәу иофхӀабзәхәмкӀә зәхӀагъәуцохи къыдагъәкыгъәхәр, къәшӀокӀо ыкӀи оредыӀо ансамблышохәм, куп ныбжыкӀлэхәм яколлективхәм ыкӀи япәщәхәм къәтегушыӀәхәрәр, сурәт кӀәракӀлэхәу а зӀкӀә къәзыушыхӀатхәрәр шыӀәлӀәгъуах.

АР-м и Правительствоз ыкӀи ЛӀышӀхӀә ахәм сыдигъуи анаӀә зәрәтырагъәтырәр щыхӀәгъәунафӀыкыгъ.

Культурәм иофшӀәлӀәхәм я МӀфӀкӀә тхыль къәгъәлӀәгъон инәу ЛӀәпкӀ тхыльеджӀәлӀәм къышӀыӀәуахыгъәм тхӀамафәрә иоф ышӀәцт ыкӀи зышӀоигъохәр еплӀынхә алӀәкӀышӀ.

МАМЫРЫКӀО Нурьет.

ӀәшӀынә АспӀан мӀфӀкӀә къәгъәлӀәгъоным сурәтыр къышӀытырихыгъ.

Культурәр — лӀәпкӀыым игушӀхӀә иофшӀагъ

Хуыт Щэбанэ истатъяу Нэджыкъо Гусэрыкъо фэгъхыгъэр гъэзетэу «Адыгэ макъэм» илъэс пчъагъэкӀ узкӀэбжэм кыхиутыгъагъ. Пшыжъхьаблэ щыщ Нэджыкъо Хьалидэ (идунай ыхъожьыгъ) ащ зеджэм, Гусэрыкъо ятэшэу ылытагъ ыкӀи къэбарыр нахь игъэкӀотыгъэу кыфилотэнэу Хуыттым гъэзетымкӀэ зыфигъэзэнэу хуыгъагъ.

Гъэзетеджэхэм агу къэзгъа-кыжы сшӀоигъу Нэджыкъо Гусэрыкъо зыщыщыр. Ар станицэу Грунэхьаблэ дэсыгъ, я 19-рэ лӀэшӀэгъум ия 60-рэ илъэсхэм къащегъэжъагъэу офицерэу Урысыдзэм хэтыгъ, Кубань икӀэзэ-кыдзэ иштаб ипашэу генерал-майорэу Цакни дэгъоу ышӀэ-щтыгъ, лъытэныгъи кыфишӀы-щтыгъ. 1878-рэ илъэсым жъоны-гъуакӀэм Кубань къушъхьэчӀэс-хэр зыхахьэщтыгъ полкэу ятӀо-нэрэу зэхажьыгъагъэм Гусэрыкъо шыуишӀэм икомандирэу хэтыгъэу къалатэу къэбар кытлӀыӀэсыжыгъ. Урысыемрэ Тыркуемрэ азыфагу щыкӀогъэ заом лӀыхъужьыгъэу щызэрихъагъэхэм апае награ-дэ лӀапӀэхэр къыратыгъагъ.

Нэджыкъо Гусэрыкъо ятэ къа-лэу Екатеринодар ипашэхэм

нӀосэныгъэ дэгъу адырилагъ. Ахэм ялӀэулкӀэ Урысыем ипа-чыхъэу ЯтӀонэрэ Екатеринэ чыгу десятинышӀэ къыриты-гъагъ. Ахэр псыхъоу Афыпс-ыбгъуитӀулкӀэ щылыгъэх. 1796-рэ илъэсым мӀэлыфӀэгъум и 29-м станицэу Новодмитриев-скэм дэж (Северскэ район), Нэджыд гъэхъунэм Бзыкъо заор щыкӀуагъ.

Урысыдзэм къулыкӀур чи-хызэ, ПсӀэитыку щыщ офицер нӀбжыкӀлэу Кыдрыкъо Кым-чэрые Гусэрыкъо нӀуасэ фӀэхъу. Кымчэрые кӀэлэ нӀбжыкӀлэ дӀахӀагъ. Нахьыжъхэм шъхьӀэ-фӀэшхо афишӀэу, цыфыгъэшхо хӀэлъэу цытыгъ. Гусэрыкъо ша-псыгъэ кӀалэр ыгу рыхыгъ, зэ-горэми ядэж, Грунэхьаблэ, зы-дицӀагъагъ. Гусэрыкъо а лъэ-хъаным зидӀэлогъу пшӀашӀэ Го-

Нэджыкъо хэр Щэбанэ фэразэх

щэунай ыцӀэу илагъ. Ныбжы-кӀитӀур бэ темышӀэу къэзэрэ-щагъэх. НэмыкӀэу кыфишӀа-гъэхэр хэмьтэу, тыщасэ къыра-щыжы зэхъум лӀхъогъум кы-пигъэзыкӀи ыпхъу былым 250-рэ фӀэдиз къыритыгъагъ.

— Былымхэр ипхыхъэ-итэ-кӀу шъумышӀых, — къарило-гъагъ Гусэрыкъо, — зимыӀэмэ яшӀут, къурмэнэу шъушы, джэгу зилӀэм фӀажъуагъ — чылэмкӀэ ахэр шъуиэх, Къад-рыкъомэ ялӀэщ ифӀэщтыри яшӀут.

Джащ кыщегъэжъагъэу Гусэрыкъо псӀэитыкухэм ишӀуагъэ аригъэкӀэу ыублагъ. А лъэхъа-ным Пшызэ къыдэути, къоджэ-дӀэхэр гумӀкӀыгъо хидзӀэщты-гъэх. АцӀкӀэ Гусэрыкъо лӀпылӀ-гъу къафӀэхъунэу зызыфагъа-зэм, ялӀэу къафигъэцӀагъ. Екатиринодар зылӀ илӀ губер-наторым дэгъушӀагъ, адрэм шызэкӀоку шӀиц, лӀофшӀлэхэри

ягъусэхэу, къафигъэкӀуагъ. А лъэхъаным станицэу Федоров-скэмрэ къуаджэу Афыпсыпэ-рэ азыфагу Пшызэ исэмӀэгъ-бгъулкӀэ къуаджэхэу Афыпсып, Хьаштыку, ПсӀэитыку, АтӀэкӀун, Къамышыуат, Убыныж, БӀджэ-къуай, урыс къутырхэр лусыгъэх. А псӀэулӀэхэм адӀэхэри кы-хагъэлажъэхэи, Федоровскэмрэ Афыпсыпэрэ азыфагу километ-рэ 200 фӀэдиз икӀыхъагъэу там-бэ щашыгъагъ.

Гусэрыкъо ПсӀэитыку къа-кӀоуи кыхӀэкӀыщтыгъ, къоджэ-дӀэхэм ящылӀкӀэ зэригъашӀэ-щтыгъэ, ишӀуагъэ къаригъэкӀы-щтыгъэ. ПсӀэитыку темыр лъэ-ныкъомкӀэ пӀэчынатӀэу, Пшы-зэ иадырабгъулкӀэ метрэ цӀкӀ фӀэдиз илӀэагъэу лӀшъхьӀэхо-щыт. Ащ «Гусэрыкъо илӀа-шъхьӀэкӀэ» еджэх. А лӀшъхьӀэ-шхом пӀэчынатӀэу Пшызэ исэ-мӀэгъулкӀэ псыхъом готэу хьотэ

ин хъазыр реклокы. Ащи «Гу-сэрыкъо ихъуатӀэкӀэ» еджэх.

БӀшӀагъэ Нэджыкъо Гусэры-къо зыщымылӀэжыр, ау шӀу-шӀагъэу илӀэхэр къэнагъэх, ахэр нахьыжъхэм бэрэ къалотӀэжыкӀ.

ЯтӀэж пӀашӀэм ыцӀэкӀэ зӀ-джӀэгъэхэ чыпӀлэхэр зӀрагъэ-лӀэгъухэмэ ашӀоигъоу Пшыжъ-хьаблэ щыщ Нэджыкъо зӀш-хэу РӀэщидэ, Муратэ, РуслӀа-нэ, Мосэ ПсӀэитыку кӀогъагъэх. Къэбарыр къалызыгъӀэсыжы-гъэ Хуыт Щэбанэ дэж ахэр апӀэу еблӀэгъагъэх. НӀгъуихыгъэу, гушӀоу лӀыр къапӀэгъокыгъ. Ягъу-сэу къадикӀухъэзэ, чыӀопсым идӀэхӀгъур зыщызӀахӀшӀэу, рӀ-хъатыгъор кызыщыптӀорэ чы-пӀлэхэу Гусэрыкъо ыцӀэ зыхы-хэрэр къаригъӀэплӀыхъагъэх.

— Лъэшэу тигъэразэу, зӀрӀэ-шӀоигъом фӀэдэу игъэкӀотыгъэу зӀкӀэри Щэбанэ кытитыгъӀэ-гъуэгъэх, — елӀ Нэджыкъо Мо-сэ. — Ащ лъэшэу тилӀакъокӀэ тызӀэрӀфӀэразэр гъэзетымкӀэ лъыдгъӀэсы тшӀоигъу, «тхъа-уегъӀэспэу» етӀэлӀ. ТӀэри тфӀэ-лӀэкӀыщтымкӀэ кытӀкӀэхъухьэрэ нӀбжыкӀлэхэм Гусэрыкъо зы-фӀэдагъэр ядгъӀэшӀэщт, а чы-пӀлэхэр ядгъӀэлӀэгъушӀыт. ЫцӀлӀ хэмьыкӀокӀӀаным, дахӀэкӀэ игугъу ашӀыным тиамалхэр фӀэдгъӀо-рышӀлӀэщтых.

**Хъутыгъэхэр
кызыфигъӀэфӀэдзэ
тхыгъэр** **ИШӀЫНЭ Сусанэ**
кыгъэхъазырыгъ.

**ЗАГС-м щылажъхэрэм
ЮфшӀӀэнышхо зӀрӀэ-
шӀуахырэр зӀкӀэми ти-
нӀэрылӀэгъу. Ахэр
цыфхэм гушӀыгъу зӀ-
рафӀэхъухэрэм, гумӀкӀэу
ялӀэр къазӀэрӀфагъазӀэрэм
дакӀоу документхэр зӀ-
рифӀэшъуашӀэу, игъом
агъэхъазырынхэ фае.**

Ар лӀшӀлэхэу щымыт нахь мы-шӀӀэми, ЗАГС-м илофшӀлэхэм пшӀӀэрылӀэу ялӀэхэр чанэу агъэ-цӀагъ.

ЗАГС-м иотделэу ТӀэхъутэмы-кӀое районым щылӀэм мы ма-фӀэхэм тыщылӀагъ, илофшӀлэн зӀрӀэ-зӀхищӀэрэм зыщыдгъӀэгъозагъ. Ащ ипашӀэу ШӀуцӀлӀ Маринэ кы-зӀрӀэфилотагъэмкӀэ, сабыеу къэ-хъугъэхэр тхыгъӀхэр, зӀшъхьӀэ-гъусэ зӀфӀэхъугъэхэр зӀготхӀэ-гъӀхэр, джащ фӀэдэу ахэр зӀготхыкӀыжыгъӀхэр, сабий зыпӀунэу зыштагъэхэм ар къэ-зыушыхъатырӀэ тхылыр ятыгъэ-ныр («усыновлениер»), сабийм

ЯлофшӀлэн агу етыгъэу агъэцӀагъ

ятэ гъэунэфыгъӀхэр, цыфым ыцӀэ зӀблӀэхъугъэмэ, дунаим ехыжыгъэмэ ахэр къэзыушы-хъатырӀэ тхылыр ятыгъӀхэр мы лъэхъаным ЗАГС-м ипшӀӀэ-рылӀхэм ащыщых. Ахэм анӀэ-мыкӀлэу цыфхэм язӀфыщыты-кӀэ фӀэгъэхыгъэ актхэр («акты гражданского состояния») зӀха-гъэуцӀох.

— БлӀкыгъэ илъэсым ТӀэхъу-тэмыкӀое районым сабыеу кыышхъугъэм ипчъагъэ 2014-рэ илъэсым егъӀпшагъэмэ, нӀбгыри 7-кӀэ нахьыб, — елӀ Маринэ. — 2015-рэ илъэсым нӀбгырэ 768-рэ кӀэхъугъ. ШӀӀэ-жыыхэм анахьыбэу цӀэу афа-усыгъэхэр Амир, Максим, Ар-тем, пшӀӀэжъхьӀэхэм — Со-фия, Амина, Мария. МакӀлэу зӀряджагъэхэр: шӀӀэжыыхэм — Тамир, Тимир, Алихан, пшӀӀэ-жъхьӀэхэм — Эстела, Ха-джиха, Эсмира, Сафина.

Дунаир зыхъожьыгъэу 2015-рэ илъэсым нӀбгырэ 814-рэ ЗАГС-м иотделэу ТӀэхъутэмыкӀое районым щылӀэм щатхыгъ. 2014-рэ илъэсым ар нӀбгырэ 51-кӀэ нахьыбагъ.

БлӀкыгъэ илъэсым зӀшъхьӀэ-гъусэ зӀфӀэхъугъэхэм япчъагъэ 397-рэ мӀэхъу. 2014-рэ илъэсым егъӀпшагъэмэ, ар 29-кӀэ нахь макӀ. ЗӀрагъэунэфыгъэмкӀэ, зӀ-шъхьӀэгъусэ хъун гухӀлӀ ялӀэу

ЗАГС-м иотдел кӀеуа-лӀэхэрэм янахьыбэм аныбжъ илъэс 25-м кыщегъэжъагъэу 34-м нӀсы. Илъэс 18-м кы-щегъэжъагъэу 24-м нӀс бзылӀфыгъэхэм, илъэс 25-м кыщегъэжъагъэу 30-м нӀс хъулӀфыгъэхэм аныб-жъэу нахьыбӀэрэм псӀэ-огъу зӀфӀэхъух.

— ЗАГС-м иотделэу ТӀэхъутэмыкӀое районым итым блӀкыгъэ илъэсым зыщызӀэгъ-зытхыкӀыжыгъэхэм япчъагъэ 244-рэ мӀэхъу. 2014-рэ илъэсым ар 282-рэ хъуштыгъэ, — кы-луагъ Маринэ. — ЗӀхӀэкӀыжы-хэрэр нахьыбӀэрэмкӀэ илъэс 31-м кыщегъэжъагъэу 39-рэ зыныбжъхэр ары.

ГуфӀэбӀныгъэу азыфагу илӀыр гъашӀэм афӀикӀунэу зылытӀэ-щтыгъэ зӀшъхьӀэгъусэхэр зӀхӀ-кыжыным кызӀэрӀфӀэкӀуагъэ-хэм анахь ушъхъагъу шъхъалӀэу кыхагъӀэхэр зӀгурылӀныгъэ зӀрямылӀэжыр, зыщыпсӀунхэ зӀ-рямылӀэр, зӀшъхьӀэгъусэхэм ащы-шӀон пытӀэм пыцагъэ зӀрӀэхъу-рӀэр, ны-тыхэм зӀрямыкӀухэрӀэр арых. Къини, гушӀуагыи зӀгъу-сэхэу зӀдадошӀы зӀягъшӀлӀ къа-гъӀшӀлӀнэу аӀозэ, псӀэогъу зӀфӀэ-хъухэрэм шӀэхэу гучыӀлӀ зӀ-фырӀлӀэ зӀрӀэхурӀэр гухӀкӀ.

— Унагъор, зӀшъхьӀэгъусэхэм гуфӀэбӀныгъэу азыфагу илӀыр нахь пытӀэ хъуным фӀэшӀлӀ рай-оным лӀфтхъабзӀэу щызӀэхатщӀэ-рӀэр бэ, — кытфӀелуатэ тигу-щылӀэгъу. — УнӀгъо ныбжы-кӀлэхэр зыкӀыныгъэм фӀӀӀэгъӀн-хэм фӀэгъэхыгъэ зӀхӀэхъэ гъӀ-шӀлӀгъонхэр ТӀэхъутэмыкӀое рай-оным щытӀшӀых.

Ахэм ащыщых зӀнӀкӀоку-хэр, сабий кӀэхъугъакӀлэхэм, зӀшъхьӀэгъусэ зӀфӀэхъугъакӀлэхэм зӀрафӀэгъушӀохэрӀэр, лӀӀӀужхэм язӀулкӀэ зӀрашӀырӀэр, нӀмыкӀ-хэри. лӀфтхъабзӀэ пӀпчӀ цыфхэм нахь ашӀогъӀшӀлӀгъон зӀрӀэхъу-щтым пылтых.

— Унагъом апӀэрэ лъӀбӀэкъу-хэр зыщышӀырӀэм ЗАГС-м илофшӀ-лӀэхэр игъусэх, яхъяр адагошӀы. ЗӀшъхьӀэгъусэхэм сабий кызы-рафӀэхъугъэр атхы, ар къэзы-ушыхъатырӀэ тхылыр къараты,

— кытфӀелуатэ Ма-ринэ. — 2015-рэ илъэсым унӀгъуи-мэ сабий кызыра-фӀэхъугъэр къэзыу-шыхъатырӀэ тхылӀ-хэм шӀухъафтынхэр ягъусэу мӀфӀӀкӀ шы-кӀэм тетӀэу ятты-жыгъэх, тыгу кыд-делӀэу тафӀэгъушӀуагъ. Районым ит еджа-пӀлэхэм яапшӀӀэрэ классхэм ащеджӀэ-рӀэ кӀлӀӀэдӀагъо-хэм гушӀыгъу та-фӀэхъугъ. Унагъом

мӀэхъанэу илӀэр, ар зӀрӀэбгъӀэ-лӀӀӀлӀн фаер къафӀӀотӀагъ. Ащ нӀмыкӀ лӀфтхъабзӀэ гъӀшӀлӀгъон-хэри зӀхӀэхатщӀэ.

Унагъом зӀгурылӀныгъэ илӀы-нымкӀэ, ныбжыкӀлэхэм пшӀӀэры-лӀэу зыфагъӀэгъушӀыжыхэрэм мӀ-хъанэу илӀэр икӀу фӀэдизӀэу къа-гурылӀонымкӀэ ЗАГС-хэм якӀулы-кӀушӀлӀэхэм лӀфшӀӀэнышхо агъэ-цӀагъ. НыбжыкӀлэхэри, ныжъ-тыжъхэри зыкӀыныгъэм фӀӀон-хэм, унагъом мӀэхъанэу илӀэр къагурагъӀоным, ащ фӀӀӀӀн-хэм фагъасэх. ЯлофшӀлэн гуфӀэ-бӀныгъэ хӀэлъэу, агу етыгъэу зӀрагъӀэцӀагъэр тинӀэрылӀэгъу.

ГЪОНӀЖЫКӀО СэтӀнай.

СурӀтхэм арытхэр: **ЗАГС-м иотделэу ТӀэхъутэмыкӀое рай-оным итым ипашӀэу ШӀуцӀлӀ Марин; лӀфтхъабзӀэу щызӀэх-цӀэхэрэм ащыщхэр.**

Хэгъэгү зэошхом хэлэжъагъ

АнэгүхэмкIи, яIэпкъ-лэпкъ зэхэлъыкIэхэмкIи цыфхэр зэрэзетекIыхэрэм фэдэу, язекIокIэ-шIыкIэхэмкIи, ядунээеплъыкIэхэмкIи, нэмыкIыбэхэмкIи зэфэдэхэп. Зыр гушIырыи, ыжэ кыдэкIырэ бэ, зэкIэми хэшIыкI афыриIэу зэлъыжъы, ышIи, ымышIи кыатегушыIэ. ШыIэх зигушыIэ кIэкIхэр, ау бэрэ уедэIугъэкIи узэмызэщыхэрэр ыкIи нэ-кыокъон-дэонхэр шызыгъэзыхэрэр. Джащ фэдагъ Кобл Айтэч.

Къэбар мышъо-мылхэр, Iор-жъорыгъэхэр икIэсагъэп, ар зишэнхэм якIуалIэщыгъэп, гушIыгъу ышIыщыгъэхэп. Зыми римыгъашIэу зы шээф Айтэч ренэу зыдидыгъыгъ, ышъхэ кырихымэ, илофшIэгүхэм кIэнэкIалэ ашIыным тешыныхъэщыгъ. КIалэм техникэм шулэгъушхо фыри-лагъ, тракторист ху шлоигуагъ. Ары шъхъаеи, клас-ситIу хуэрэ еджапI нылэп кы-ухыгъэр. Айтэч еджэ, ишIэныгъэ хигъахъо шлоигуагъ, ау амал илагъэп — унагъом Iэ-пыIэгү ишыкIэгъагъ. Класси-ти хуэрэ еджапIэр зычIэт чыиф унэ цыкIури жъы дэ-дагъ, агъэцкIэжъыщыгъ, етIа-ни зэщыкыожъыщыгъ. Ары кыэс зэфашIыщыгъ, етIанэ кыизэуахыжъыщыгъ.

Айтэч игъунэгъоу шысыгъ

Кобл Юсыф Сыхъатчэрые ыкIом иунагъо. IофшIэгү ужим, анахъэу кIымэфэ лъэхъаным, Юсыф иунэ гъунэгүхэр кышIы-зэрэугъошIыгъэх: Шъхъэлэхъо Ибрахым, ДзэлI Хысэ, Кобл Хамид, АкIэжъ Мэмэт, Устэ-къо Ахъмэд, Ацумыжъ Ибра-хым, нэмыкIыбэхэр. Зы пчы-хы блимыгъэкIэу Айтэч ахэм ахахъэщыгъ. Къоджэ ыкIи кол-хоз къэбархэм, неущ ашIэщт-хэм атегушIыщыгъэх. Парти-емрэ правительствэмрэ игъо алъэгугъэ ятIонэрэ илъэситф планым иящэнэрэ илъэс кIо-щыгъ. Колхозу «ПсэйтIуку» илэжъаIохэр кыралыгъо пла-ным игъэцкIэжъын хэлажъэ-хэзэ, гъэхъэгъэшIухэр ашIы-щыгъ. Айтэч анахъ IофышIэ дэгъумэ ахалытэщыгъ. Апэ лэжъэкIо кызырыкIуагъ, нэ-ужым колхозым мэшлогъэкIо-

сэ куп зыщызэхашэм, ащ па-щэ фашIыгъагъ. МэшлогъэкIосэ купым нэбгырищ хэтыгъ. Апэ-рэ лъэхъаным техникэ гори ялагъэп, алэ илгыгъэр зыку, шитлу, шъондыр заул ыкIи Iэ-кIэ Iоф зэрагъэшIэрэ насо-сыр арых. Ащ емылгытыгъэу, япшъэрыл агъэцкIэным сы-дигъуи фэхъазырыгъэх.

Чъэпыогъу мазэм имафэ горэм къоджэ гъунэм мэшлошхо кышIыхъугъ. МашIор мэкъу хъанджомэ кыакIушIыгъ. Хъа-мэм Iоф шызышIэрэ бзыл-фыгъэмэ куо-хъаушхо кыалэ-тыгъ, хэти кыилэкIэфагъэр зы-дидыгъэу машIом игъэкIосэн фежъагъэх. Къэзэрэугъоигъэ-хэр зэралъэкIэу машIом ебэ-ныхэзэ, мэшлогъэкIосэ купым хэтхэр псынклэу кыэсыгъэх. Айтэч Iофым хапIи, ащ иуна-шъокIэ машIор кызынэмы-сыгъэ чыпIэм псыр тыраклэу аублагъ, кылымамыгъэкIотэ-ным фэшI. Бэ темышIэу пхъэ-лашэр зыпышIэгъэ тракторри кыэсыгъ ыкIи ащ машIор кы-жухъэу ыублагъ. Джащ те-тэу зэкIэри зэдыхэлажъэхэ-зэ машIор агъэкIосагъ. Айтэч зипэщэ мэшлогъэкIосэ купым ипшъэрылхэр дэгъоу ыгъэ-цакIэщыгъ, ау ащ дыкIыгъоу ыгу риубытэгъэгъэ тракторист сэнэхъатри ежъым зыщигъэ-гъупшэщыгъэп. Апэрэ трактор зытIоу колхозым кыратыгъэ-хэм атесыгъэх Шъхъэлэхъо Юнысрэ Тыркоо Махъмудрэ. Айтэч ахэм апыщэгъагъ, яхуа-

псэщыгъ, ежъыри тракторым тесэу губгъор кыизэлыгъаджэ-зэ Iоф ышIэ шлоигуагъ. Бэ темышIэу а мафэри кыэсыгъ. Колхозым трактор кызыра-тым, ар Айтэч кыфагъэшъо-шагъ ыкIи ежъыр хызмэт-шIапIэм иящэнэрэ тракторист хуыгъэ. Цыхъэу кыфашыгъэм рыгушхоу ыкIи илэпIэсэныгъэ зэрэхигъэхъошIтым ыкIуачIэ ри-хыпIэзэ, дахэкIэ зычIэ кы-ралохэрэм ясатыр пытэу зэрэ-хуэцIошIым тегъэпсыкIыгъэу чы-гулэжъыным илахъ хишIыхъэ-щыгъ. Ау бэрэ ащ тетын ылъэ-кыгъэп, ошIэ-дэмышIэу Хэгъэгү зэошхор кыежъагъ, илэгъухэр заом ащэхэу аублагъ. Ахэм ясатыр ежъыри хэфэ, пыир зэхэкъутэгъэным ыкIи текIо-ныгъэр кыгъэблэгъэгъэным илахъ хишIыхъэ шлоигуагъ шъхъаеи, кыемыджэхэу охъ-тэ дэхэкIае тешIагъ. «Ар ху-нэп, хэгъэгүм иухъумаIохэм

сэри сахэтын фае!» Айтэч ыгукIэ зэриложыгъ. Военко-матым кIуи ялэIугъ, ариуагъ фронтым ащэ зэрэшIоигъор. Илъэу кыфагъэцакIи, дзэм ащэгъ. Айтэч зыхэфэгъэ шхон-чэо дивизиом батальоныкIэ-хэр щызэхэщэщыгъэх. Ащ хэ-тыгъэх Ростов хэкумрэ Пшызэ шъолыыррэ кыратыгъэ кIэлэ ныбжыкIэхэр. ДзэкIолI на-хыжъхэм япхыгъэхэу ахэр кыулыкъузежъэным фагъасэ-щыгъэх. Аузэ, Айтэч сержан-тыцIэр кыфаусыгъагъ. Пуле-метчик Iэлэлэсэ хуыгъэу пый мэхъаджэм пэуцужыкIэ, изэо-гъоу Австрием нэсыгъ, текIо-ныгъэм и Мафэ ащ шыхи-гъэунэфыкIыгъ, ау Кобл Ай-тэч икыулыкъузежъэ ащ ши-ухыгъэп. Мафэ горэм кые-джэхи, полкым иштаб ащэгъ. Кыралыагъ Кремлыр кыэзы-ухъумэщт купэу Москва агъа-кIорэм зэрэагъэхъагъэр ыкIи кыфалотагъ ащ шапхъэу пыл-хэр: ахэр зы илъэсэ агъэхъа-зырыщтых, зычIэсыщт унэхэ-ри кыратыщтых, яунагъохэр Москва ащэжъынхэ алъэкIыщт, фаехэ хъумэ, пенсием нэсы-фэхэкIэ кыулыкъум хэтынхэ алъэкIыщт. Джащ тетэу кы-лыкъур лыгъэкIуатэзэ, 1946-рэ илъэсым имэзае нэс дзэм хэтыгъ. ПсэйтIуку кыизэкIо-жъым, ипсауныгъэ зыпкъ еты-фэкIэ гуетыныгъэ фырилэу кол-хозым шылэжъагъ.

ХъушIт Щэбан.

Муниципальнэ гъэпсыкIэ зилэ «Афысыпнэ къоджэ зэхэт псэупIэм» иветеран-хэм ясовет итхъамат.

Гум кыымышIэн шыIэп

Рассказ

(КызыкIэлъыкIорэр гъэтхапэм и 24-м кыдэкIыгъэ номерым ит).

10

Сятэ джыри садэжъ кылу-хъагъ, ар Сариеи янэ исэ-дэкъэхын зашIыгъэ мафэр арыгъэ (тэри гъоылапхъэхэр бэу еджаIохэм кытфарагъэ-хыгъ), ахъщэ кыиситынэу фе-жъагъ, ау кылысхыгъэп, «сиI, стипендиери кыисатыщт» сIуи, ежъыри Iулыжыгъ.

Сариеи джыри IофышIэ кы-кIорэп, исыхъатхэри нэмыкI кIэлэгъаджэхэм тагъэхыщты-гъэх. Янэ ыуж тикуп пащэ кыизэрэсымэджагъэр тшIэщты-гъэ. Сятэ джы икыакIо нахы-бэ хуыгъагъэ, ыпэкIэ фэмы-дэу, нахъ нэгү зэхэогъэ шъуа-гъоу, зы гумэкI горэм зэлъы-ыгъым фэдагъ.

11

Гъэмэфэ гъэпсэфыгъор кы-благъэщыгъ. Тхъаумэфэ мэ-фагъ. Нэфшъагъом кыэтэдъжы-гъэу сянэ Iэчъэ-лъачъэщыгъ игумэкI макIи фэмыушъэфы-пэу, ау чэфынчъагъэп, дыс мэ-кыагъэп, зыгорэм лъэшэу зэ-режэрэр гъуащэщыгъэп.

Пчэдыжъыр джыри икIыгъа-гъэп такси-машинэ гъожъышэ шъабэр типчъэлупэ дэдэ кы-

зыщэуцум. Сыплъэмэ, ащ ся-тэ гушIонэгү псынклэу кып-кыгъ, ыужырэ пчъэми зыгорэ кыизэрикIырэ нафэ — Са-риет Темирджановнар, сикIэлэ-егъадж. Сэ кыисэмыупчыжъ-хэу слъэкъуитIу ащкIэ ежъагъ, сяти, Сариеи гушIоу кыисло-плъэх, сэри джы дунаир си-дунай сабыим сыфэдэу, илъэс 17-м ситыми.

— Адэ, Ахъмэд, ара укы-зэрэпэгъокIырэ? — еIо сятэ рэхъатэу. Сянэ сакIыбкIэ кы-кыгъэу, IапIл пытэ Сариеи ре-щэкIы, Iэ щэфэ, едэхашIэ... Хъуи, шIи кыизгурылорэп... Псынклэу тиунэ цыфыр из кыэхъугъ — сянэжъ, сятэшы-пхъухэр, Iахыыл благъэхэр, гъу-нэгъухэр.

КыизэрэнэфагъэмкIэ, Сариеи шыкIэшIо дахэр, гъэсагъэр, кIэлэгъэджэ дэгъур, цыфы-шIу дэдэр, сятэ кIэлабзэу (ар-мэм дэкIынэу шытэу) кыыхы-гъэгъэ бзылфыгъэм ыпхъу, сятэ ипшъашъ (ау Iофым изы-тет шыпкыэр, мы мээитIур ары зишIагъэр), тэ тшыпхъу нахыжъ кыэлон хъумэ. Ау Сариеи янэ ежъ имылажъэкIэ ышитIу сятэ тырахыжы, нэ-мыкI лы лъэрыхъэу зэшIокI зилэ Темирджанышхом раты-гъагъ. Уахътэ тешIагъэу, бзы-лфыгъэм сабыи ышъо зэрэ-хэлъыр кышIагъ ыкIи шъхъэ-гъусэм а кыэбарыр ригъэшIагъ.

Къутас — Сариеи янэ, ащ дэжъым медучилищыр кыуыхы-щыгъэ къодый нылэп. Темир-джан пчъагъэрэ кыыцагъэу,

шъуз зэблэхъум хэтыгъ, шу-клаекIи нахыжъыгъ, бын ила-гъэп. Шъуз ныбжыкIэм игу-шыIэ къедэлугъ (тхъамэфитIу имыкыоу кыизэрэтыгъэм шы-гъозагъ ыкIи езэгъыгъагъ), арыти, кыелэIугъ, сабыир ежъ нэбгыритIум яеу алонэу. Пшъэ-шъэжъые цыкIур ары янэу Къутаси, ямытэ дэдэми, фэ-хъупхъэ дэдэу Темирджани ягушIогуагъэр. Ау Сариеи пед-училищым ия 3-рэ курс исэу, ятэу ылытэу зыпIугъэр ма-шинэм ыулыгъ, ныри ащ дэ-жым дисыгъэти, хъужыи Iоу ашIэгъагъэп, ау янасыпкIэ, ыпхъако кытеуцожыи, илъэс 11 — 12-р кыыгъэшIагъ.

Ыужым кыэсымаджи, хы-лэ хъазыр кыизэхъум (Къу-тас врач Iэлэлэсагъ ежъыри), пхъу закъом ятэ шыпкыэри, ныкылыфыгъэу зыкIэхъопсы-хэрэри зэрилэхэр егъэшIэгъэ-ныр игъоу ыльэгъугъ, хэзыгъэ фимышIэу хуыгъэр кыфило-тагъ.

12

Ары, Къутаси Рэмэзани ны-бжыкIагъэх, Болэтмэ, янэшхэм яджэгү кыэкIуагъэу нэбгыри-тIур зызэрэлъэгъум. Пчыхъэ реными мызэу, мытIоу кыизэ-дэшъагъэх, анахъ кыэшъуа-кIохэкIэ ацIэ ралыагъ.

Джашыгъум гуитIур зэрэ-шIагъ, гушыIэ зэралонэуи зы-кIэгъагъэп — зэфэягъэх. Джары Къутас чэщныкыо класэм, джэгур нахъ зэупабжъэм, кы-пхъуати, чылэм анахъ кIэлэ

дэгъоу кыдэхъуагъэм кыкIы-фагъэсыгъэр иныбджэгъухэм, ау... зифедэкIэ нэмыкIым еусэ-хэрэм зэдагъэпсэугъэхэп.

Къутас ишыIэныгъэ зыбгъу-кIэ зызэпырыгъэзагъ; Рэмэза-ни дзэкыулыкъур кыуыхи кы-зэкIожъым, заочнэу еджэзэ, Iоф ышIэзэ, кыыцагъ, унэгъо бын дахи хуыгъэ. Ау мы нэ-бгыритIуми, Къутаси, Рэмэза-ни, ежъхэр зэрэмыгъэгъа-гъэхэу, яблэкIыгъэ чыжъэу, ныбжыкIэгү кыэбзагъэр зэпы-рызгъэзагъэр, цыф рамыгъа-шIэу, такыкыпнэ зэгъокIхэм бэрэ анэгү кыкIэуцожыщыгъ. Ау сыдым фишIэныгъа Рэмэ-занэ ежъ ипшъашъэ нэмыкIым еIумэ? Узэупчыни, узэдэони джы шыIэжыгъэп. Ауми гум кымышыIэн шыIэп. Апэдэдэ Сариеи зыльэгъугъэм кышIы-кIэдзагъэу, Рэмэзанэ зы гумэкI зэхэмыфыгъэ горэм зэлъы-штэгъагъ, зэ ышIэрэм фэдэу кышIыхъугъ; етIанэ зыгорэм фегъадэу гугъагъэ; ыужыIом, Сариеи кIэлэцIыкIум ифэны-кыуагъэхэр икыоу еджэнымкIэ илэхэмэ ыуплъэкIунэу ядэжъ кыизэкIоми, зэкIожъыи, фызэ-хэмыфырэ джэндэжъыр бгъэм диз хуыгъагъэ...

ЕтIанэ кыфалопщи, Мые-кыуапэ лыр кIуагъэ, ау Къу-тас кыгушыIэжыщыгъэп ыкIи узэхихыщыгъэп, дэигъэ... Ным зыщигъэгъозагъэр зэкIэ тхъа-пэм тетхагъэу ежъ Сариеи — пхъур ары ятэ шыпкыэу Рэ-мэзанэ кыэзытыгъэр... Сы-дэу пшына, «Iэнтэгъур боу

благъэ, ау уецэкъэжъышъу-рэп» арыштын зыкIалыагъэр. Рэмэзанэ илажъэ гори ху-гъэм хэлъэуи пфэлонэп, гуна-хыи зиехэри анэшхэмрэ зы-пIугъэ Темирджанрэшъ, ау зыгорэ епIолIэн умылэкIы-нэу шъузри пшъашъэри ылы-гъыгъэх, Къутас институтыри ыуж имыкIэу кыыригъэухы-жыгъ; пшъэшъэжъыери имы-ер ухэтми ныбжыи пшIошъ мыхъунэу ыпIугъ. КIо адыкIэ кыанэрэр Тхъэм зэхифыжъын.

* * *

Уахътэр, уахътэр... Ар боу лъэш, зынэсырэр ежъ зэрэ-фаеу еушэты, еуплъэкIу, егъэ-разэ. Хэти сydi шапхъэ фе-шы. Арэу кычIэкIын «нэтIэ-гум итхагъэм ублэкIыщтэп» язгъэлугъэр. Арыба шыIэны-гъэри шъо пчъагъэу зэхэлъэу зышырэри. ЦыфитIу зэфэ-ди, гъэшIэн насыпи хуэрэп. Насып, насып... Такыкыпнэ нэф. Джа, джа нэф бзыи псы-гуаубзэр уфэсакъэу, уклэгүлэу, уклэгүшIоу пIэгү щэзекIофэ ушыI. Уахътэм ибзыпхъ а зэ-кIэ — узыуIэщтыри, угу зы-гъэжъуштыри джа охътэ дэ-дэр ары. Пхъэтет Iуданэу, хэти ышъхъэ Iоф ары кыизэтезгъэ-щыкIырэ ыкIи зэтэгъэуцожы-жырэп. Зыр пIэхы, нэмыкIыр кыуеты. Ары Сариеи кые-хуулапгъэр. Янэ шыпкыэр зы-чIенэм, ятэу зыер ыгъоты-жыгъ, гу фабэкIэ кыпIэгъо-кIыгъ.

МАМЫРЫКЪО
Нуриет.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъохэу цыфхэм социальнэ лэпылэгъу ягъэгъотыгъэным фэгъэхьыгъэхэм зэхъоклыныгъэхэр афэшлыгъэнхэм ехыылагъ

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ешы:**

1. Мыщ фэдэ зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэу:

1) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2008-рэ илъэсым мэкъуогъум и 9-м ышыгъэ унашъоу N 112-р зытетэу «Гъот маклэ зилэхэм, зыныбжъ илъэс 18-м нэмысыгъэ клэлэцыкълэхэу сэкъатныгъэ зимылэхэм, ау япсауныгъэ изытет епхыгъэу протезхэм афэныкьохэм ахэр зэралэклагъэхэрэ Шыклэм ехыылагъ» зыфило-рэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуогъагъэхэр, 2008, N 6):

а) пэублэм хэт гуцылэхэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цыф куп заулэмэ социальнэ лэпылэгъу зэрарагъэгъотырэм ехыылагъ» зыфилохэрэр гуцылэхэу «Адыгэ Республикэм и Законэу 2004-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 30-м аштагъэу N 278-р зытетэу «Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цыф куп заулэмэ социальнэ лэпылэгъу зэрарагъэгъотырэм ехыылагъ» зыфилохэрэмклэ зэблэхъугъэнхэу;

б) гуадзэм:

— ия 3-рэ пункт ия 2-рэ подпункт иятлонэрэ гуцылэхыгъэ мыщ тетэу къэтыгъэнхэу:

«Гурытымклэ хахъоу ялэр урыпсэунклэ ахъшэ анахъ маклэу Адыгэ Республикэм щэгъэнэфэгъэм нахы нахъ маклэ ху зыхъуклэ, цыфхэр социальнэу зыхъумэрэ къулыкьухэм Адыгэ Республикэм лофшлэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэклэ и Министерствэ зэригъэнэфэгъэ шыклэм диштэу унагъор (цыф шхъэзакъор) гъот маклэ илэу зэралытагъэм ехыылэгъэ справкэр тлозэ дгъэклошт) унагъом е цыф шхъэзакъом раты.»;

— ия 4-рэ пункт иапэрэ подпункт хэт гуцылэхэу «унагъор е цыф шхъэзакъор гъот маклэ илэу зэралытагъэм ехыылэгъэ справкэу цыфхэр социальнэу зыхъумэрэ къулыкьум къаритырэр» зыфилохэрэр гуцылэхэу «унагъор (цыф шхъэзакъор) гъот маклэ илэу зэралытагъэм ехыылэгъэ справкэр» зыфилохэрэмклэ зэблэхъугъэнхэу;

2) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2013-рэ илъэсым шышъхъэлум и 2-м ышыгъэ унашъоу N 173-р зытетэу «Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цыф куп заулэмэ лэзэгъу уцхэр, медицинэ пкыгъохэр, фэшлэшхо зилэ гъомылапхъэхэр ыпклэ хэмылгъэу зэралэклагъэхэрэмклэ лофгыгъо заулэмэ яхыылагъ» зыфило-рэм

(Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуогъагъэхэр, 2013, N 8) мыщ фэдэ зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэу:

а) гуадзэу N 1-м ия 7-рэ пункт хэт гуцылэхэу «Урысые Федерацием и Законэу 1993-рэ илъэсым мэлъы-фэгъум и 27-м аштагъэу N 4866-1-р зытетэу «Цыфхэм яфитыныгъэхэмрэ яшхъафитыныгъэрэ аукоозэ аштэгъэ унашъохэмклэ ыкли зеклоклэ пхэндж-хэмклэ хыкумым зэрэщытхъаусыхэ-хэрэм ехыылагъ» зыфилохэрэр гуцы-лэхэу «Урысые Федерацием админи-стративнэ хыкумымклэ и Кодекс ди-штэу» зыфилохэрэмклэ зэблэхъугъэнхэу;

б) гуадзэу N 2-м:

— ия 4-рэ пункт мыщ тетэу къэ-тыгъэнхэу:

«4. Фэшлэшхо зилэ гъомылапхъэ-хэр ыпклэ хэмылгъэу къаратыным те-гъэпсыхъгъэ тхылъыр врачым къа-фыритхыкыным пае унагъор (цыф шхъэзакъор) гъот маклэ илэу зэра-лытагъэм ехыылэгъэ справкэу Адыгэ Республикэм лофшлэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэклэ и Министерствэ лофшлэнымклэ ыкли цыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмклэ ичылплэ къулыкьухэм Адыгэ Республикэм лофшлэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэклэ и Ми-нистерствэ зэригъэнэфэгъэ шыклэм диштэу къаратырэр Адыгэ Республи-кэм щыпсэурэ цыф куп заулэмэ (ахэм ялыкьлохэм) Адыгэ Республикэм пса-уныгъэр къэухъумэгъэнымклэ иучреж-дениехэу бзылфыгъэхэм зыцъагъэ-хэрэм, клэлэцыкълу поликлиникэхэм, Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэу-хъумэгъэнымклэ иучреждениехэм яка-бинетхэу, яотделениехэу клэлэцыкълухэм атегъэпсыхъагъэхэм арахыылэн фæе.»;

— ия 8-рэ пункт хэт гуцылэхэу «Урысые Федерацием и Законэу 1993-рэ илъэсым мэлъыфэгъум и 27-м аштагъэу N 4866-1-р зытетэу «Цыфхэм яфитыныгъэхэмрэ яшхъафитыныгъэ-рэ аукоозэ аштэгъэ унашъохэмклэ ыкли зеклоклэ пхэнджхэмклэ хыкумым зэ-рэщытхъаусыхэхэрэм ехыылагъ» зы-филохэрэр гуцылэхэу «Урысые Феде-рацием административнэ хыкумымклэ и Кодекс диштэу» зыфилохэрэмклэ зэ-блэхъугъэнхэу;

3) ыпклэ зыхэмыл юридическэ лэ-пылэгъу къаратынэу фитыныгъэ зилэхэм зэрахалытэрэр къэзыушыхъатырэ документхэу ыпклэ зыхэмыл юри-дическэ лэпылэгъу языгъэгъотырэ къэ-ралыгъо системэм хахъэхэрэм, очылхэм арахыылэхэрэм яспискэу Адыгэ Рес-публикэм иминистрэхэм я Кабинет 2013-рэ илъэсым чъэпыогъум и 11-м ышыгъэ унашъоу N 233-р зытетэу «Ыпклэ зыхэмыл юридическэ лэпылэгъу

къаратынэу фитыныгъэ зилэхэм зэ-рахалытэрэр къэзыушыхъатырэ до-кументхэу ыпклэ зыхэмыл юриди-ческэ лэпылэгъу языгъэгъотырэ къэ-ралыгъо системэм хахъэхэрэм, очылхэм арахыылэхэрэм яспискэ ехыылагъ» зыфилохэрэмклэ аухэсыгъэм (Адыгэ Рес-публикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуогъа-гъэхэр, 2013, N 10, 2014, N 6) зэхъоклыныгъэ фэшлыгъэнхэу, а 1-рэ подпунктым иабзацэу «б»-р мыщ те-тэу къэтыгъэнхэу:

«б) унагъор (цыф шхъэзакъор) гъот маклэ илэу зэралытагъэм ехы-лэгъэ справкэу Адыгэ Республикэм лофшлэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэм-рэклэ и Министерствэ зэригъэнэфэгъэ шыклэм диштэу Адыгэ Республикэм лофшлэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэм-рэклэ и Министерствэ лофшлэнымклэ ыкли цыфхэр социальнэу ухъумэгъэн-хэмклэ ичылплэ къулыкьухэм къара-тырэр»;

4) къэралыгъо академическэ сти-пендиехэр студентхэм, очнэу еджэ-рэ студентхэм Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет имылькы кыхэк-лырэ къэралыгъо социальнэ стипен-диехэр къазэраратырэ Шыклэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Каби-нет 2014-рэ илъэсым мэлъыфэгъум и 18-м ышыгъэ унашъоу N 91-р зы-тетэу «Къэралыгъо академическэ сти-пендиехэр студентхэм, очнэу еджэ-рэ студентхэм Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет имылькы кыхэк-лырэ къэралыгъо социальнэ стипендиехэр къазэраратырэ Шыклэм ехыылагъ» зыфилохэрэмклэ аухэсыгъэм (Адыгэ Рес-публикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуогъа-гъэхэр, 2014, N 4) зэхъоклыныгъэ фэ-шлыгъэнхэу, я 9-рэ пунктыр мыщ те-тэу къэтыгъэнхэу:

«9. Социальнэ лэпылэгъу фэныкьо студентхэм социальнэ стипендиэ за-фагъэуцурэр унагъор (цыф шхъэза-къор) гъот маклэ илэу зэралытагъэм ехыылэгъэ справкэу Адыгэ Респу-бликэм лофшлэнымрэ социальнэ хэхъо-ныгъэмрэклэ и Министерствэ зэригъэ-нэфэгъэ шыклэм диштэу Адыгэ Рес-публикэм лофшлэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэклэ и Министерствэ лофшлэнымклэ ыкли цыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмклэ ичылплэ къулыкьухэм къаратырэр гъэсэнэгъэ языгъэ-гъотырэ организацием залэклагъахъэ-клэ ары.»;

5) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2014-рэ илъэсым мэлъыфэгъум и 18-м ышыгъэ унашъоу N 97-р зытетэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «Гъэсэнэгъэ Адыгэ Рес-публикэм зэрарагъэгъотырэм ехы-

лагъ» зыфилохэрэм ия 6-рэ статья ипо-ложениехэр пхырышыгъэнхэм пае шлэ-гъэн фæхэм афэгъэхьыгъэм» (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэ-уогъагъэхэр, 2014, N 4, 7; 2015, N 9) мыщ фэдэ зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэу:

а) гуадзэу N 1-м:

— ия 2-рэ пункт ия 2-рэ подпункт иабзацэу «в»-р мыщ тетэу къэтыгъэнхэу:

«в) Адыгэ Республикэм лофшлэным-рэ социальнэ хэхъоныгъэмрэклэ и Ми-нистерствэ зэригъэнэфэгъэ шыклэм диштэу Адыгэ Республикэм лофшлэ-нымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэклэ и Министерствэ лофшлэнымклэ ыкли цыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэм-клэ ичылплэ къулыкьухэм къаратырэ справкэу:

— унагъор (цыф шхъэзакъор) гъот маклэ илэу зэралытагъэм ехыыла-гъэр;

— лашэклэ зэрэзэпэуцужыгъэхэм, лъэпкхэр зэрэзэууулагъэхэм, эколо-гие, техногеннэ нэшанэ зилэ тхъа-мыклагъохэм, ошлэ-дэмышлэ тхъа-мыклагъохэм зэрар къазэрарахыгъэм истатус зэригъэ къэзыгъэшъыпкъэ-жыырэр»;

— ия 6-рэ пункт хэт гуцылэхэу «Урысые Федерацием и Законэу 1993-рэ илъэсым мэлъыфэгъум и 27-м аштагъэу N 4866-1-р зытетэу «Цыфхэм яфитыныгъэхэмрэ яшхъа-фитыныгъэрэ аукоозэ аштэгъэ уна-шъохэмклэ ыкли зеклоклэ пхэнджхэм-клэ хыкумым зэрэщытхъаусыхэхэрэм ехыылагъ» зыфилохэрэр гуцылэхэу «Урысые Федерацием административ-нэ хыкумымклэ и Кодекс диштэу» зыфилохэрэмклэ зэблэхъугъэнхэу;

б) гуадзэу N 2-м ия 6-рэ пункт хэт гуцылэхэу «Урысые Федерацием и Законэу 1993-рэ илъэсым мэлъы-фэгъум и 27-м аштагъэу N 4866-1-р зытетэу «Цыфхэм яфитыныгъэхэмрэ яшхъафитыныгъэрэ аукоозэ аштэгъэ унашъохэмклэ ыкли зеклоклэ пхэндж-хэмклэ хыкумым зэрэщытхъаусыхэ-хэрэм ехыылагъ» зыфилохэрэр гу-цылэхэу «Урысые Федерацием адми-нистративнэ хыкумымклэ и Кодекс диштэу» зыфилохэрэмклэ зэблэхъу-гъэнхэу.

2. Официальнэу къызыхаутырэ нэуж мэфи 10 зытешлэклэ мы унашъом кьуачлэ илэ мэху.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекьуапэ, гъэтхалэм и 2, 2016-рэ илъэс N 28

Адыгэ Республикэм лофшлэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэклэ и Министерствэ иунашъу

Гъот маклэ зилэ унагъом (зизакъоу псэурэ цыфэу гъот маклэ зилэм) справкэ зэралэклагъэхэрэ шыклэр ухэсыгъэным ехыылагъ

Гъот маклэ зилэ унагъом (зизакъоу псэурэ цыфэу гъот маклэ зилэм) социальнэ лэпылэгъу етыгъэным пае **унашъо сэшлы:**

1. Гъот маклэ зилэ унагъом (зи-закъоу псэурэ цыфэу гъот маклэ зи-лэм) справкэ зэралэклагъэхэрэ шыклэр ухэсыгъэнхэу.

2. Адыгэ Республикэм лофшлэным-рэ социальнэ хэхъоныгъэмрэклэ и Ми-нистерствэ къепхыгъэ чылплэ къулы-

къухэм япащэхэм ащ фэдэ справ-кэхэр цыфхэм зэралэклагъэхъащт-хэм епхыгъэ лофшлэным мы уна-шъом тегъэпсыхъагъэу аналэ тырагъэ-тынхэу.

3. Къэбар-правовой отделым ипа-щэу И.С. Шынахъом:

1) мы унашъор Адыгэ Республи-кэм лофшлэнымрэ социальнэ хэхъоны-гъэмрэклэ и Министерствэ исайт ри-гъэхъанхэу, къыхаутыным пае гъэзет-

хэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» яредакция, мазэ къэс кы-дэклэрэ официальнэ тедзэгъоу «Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэ-уогъагъэхэр» зыфилохэрэм алэклигъэ-хъанхэу;

2) Урысые Федерацием ишъолъыр-хэм яшэпхъэ правовой актхэм яфе-деральнэ регистрэ хагъэхъаным пае Урысые Федерацием юстициемклэ и Министерствэ Адыгэ Республикэмклэ

и Гъэлорышлэплэ мы унашъор лэкли-гъэхъанхэу.

4. Мы унашъом игъэцэклэн зэрэкло-рэм гъунэ лыфынэу министрэм игуа-дзэ (М. Ч. Хъэпаир) фэгъэзэгъэнхэу.

Министрэу ОСМЭН Альберт

къ. Мыекьуапэ, гъэтхалэм и 10, 2016-рэ илъэс N 52

ИСКУССТВЭМРЭ ЗЭКЪОШНЫГЪЭМ ИГЪОГУХЭМРЭ

Орэдыр
игъус

(Иклэух).

— Нэфышъэ Чэримэ кыIORэ орэдхэм ащыщэу зы нэмылэми угу рехьымэ, иконцерт укIо пшIоигъошт, — игупшысэхэм къащыхигъэщыгъ Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу Тхьаклушынэ Аслъан.

Адыгэхэм ямызакъоу, нэмыкI лъэпкъхэм Ч. Нэфышъэм итворчествэ зэралогъэшIэгъоным, иорэдхэм пIуныгъэ мэхъанэ зэрахэлъым Тхьаклушынэ Аслъан осэ ин афиштыгъ, Адыгэ Республикэм итын анахъ лъапIэу медалэу «Адыгеим и Щытхъузехъэр» фиgъэщышагъ.

ЗэлъашIэрэ орэдылом тиреспубликэ кыизэрэщыпэгъокIыгъэхэр лъэшэу ыгу рихьыгъ, Мыекъяупэ кыщитырэ концертхэм ти Лышъхъэу Тхьаклушынэ Аслъан, Правительствэм икъяулыкъяушэхэр зэрэщылэгъухэрэр гуцылэ фабэхэмкIэ хигъэунэфыкIыгъэх.

ИшъуашэкIэ
пэгъокIыгъэх

ДэкIояплэхэм пхъэнтIэкIухэр атырагъэуагъэх, ау ахэри афикугъэхэп. Билет лые зыгорэм кыфэнагъэмэ зэрагъашIэ ашIоигъоу филармонием ипчъэу Iутыгъэр макIэп. Уахътэр кыизэсым, адыгэ цые фыжыбзэр щыгъэу Нэфышъэ Чэримэ нэгүшIоу пчэгум кыхьагъ, лъэпкъ орэдыр кыыхидзагъ.

Цыфым гухэлъ къабзэ илэным, шушIагъэр къебэкIэу псэуным усэхэр фэгъэхыгъэх. Пшъашъэм адыгагъэ зэрехъзэ инасып фэклоным ехьылIэгъэ гупшысэм узелъештэ. Чэримэ лъэпкъ искусствэм ильэс 25-рэ хъугъэу фэлажъэ. Исэнэхъат зэрэфэшьыпкъэр гукIэ псынклэу къэошIэ.

КIалэм шIу ылъэгъурэ пшъашъэм дахэу щылэр хилъэгъоныр шэн-хабзэ зэрэфэхъугъэм Чэримэ фэтэгъадэ. Филармонием итIысыплэхэм япэрэ сатырэхэм пшъэшъэ ныбжыкIэу, бзылфыгъэу ащылтэгъугъэхэм янэплэгъу кырагъэуыты ашIоигъуагъэм гу лъыптэн плъэкIынэу щытыгъ.

Артистым ыпкъ ищыгъ, адыгэ шъуашэр къекIоу щыгъ, лъэгъупхъэу зэрехъэ, мэкъэ дахэкIэ орэдыр кIырегъэщы. ТхакIоу Чеховым игушылэхэр тыгу къэдгъэкIыжыхъзэ, зы нэбгырэм шIоу щылэр епэсыгъэу тэлъытэ.

Чэримэ сценэм къехи, пшъашъэу шысым шъхъащэ фишли, дахэу кыидэшъуагъ. ГъашIэм иорэд, гъатхэм идэхэгъу, гухэлъ къабзэр егъашIо. Ащ фэдэ гуцылэхэр зыхэлъ усэхэр орэд шапхъэм изылъхъагъэхэм щытхъур афэтэлэ. Ч. Нэфышъэм пэублэ гуцылэхэр орэдхэм къафишIэу кыхьэкIыгъ. Нэжълужъхэм яхьылIагъэм узэригъэгупшысэрэр макIэп.

— Тинахьыжъхэм агу

хэшъумыгъэкI, — еIо Ч. Нэфышъэм. — Ахэр тилъапIэх. Щылэныгъэр кыизэрелыхыгъэм, гумэкIыгъохэм апае нахьыжъхэм дысэу шъуадэмыгушыI.

Гум илъыр къелэ

Ти Лышъхъэу Тхьаклушынэ Аслъан «Калина красная» зыфилорэр лъэшэу ыгу рихьырэмэ ащыщ. Чэримэ ащ шыгуауэ. Эстрадэм шашIэрэ орэдыр Лышъхъэм фэгъэхыгъэу артистым кыхидзи, залым чIэххэм къахъагъ, кыдежъыхухъзэ А. Тхьаклушынэр зыдэщыс чIыплэм кыщыуцугъ.

Угу хэзыгъэклэрэм фэбгъэгъун плъэкIыным имэхъанэ Ч. Нэфышъэр заулэрэ кытегушылагъ. Шъугъохэрэм, гуцылэ дысхэр бэрэ зыгъэфедэхэрэм еплъыкIэ хэхыгъэ афэпшыштми, умыгъэпыйхэу уяшIужыныр нахьышIу-кIэ артистым елътэ, иорэдхэри ащ фэгъэхыгъэх.

Ары. Цыфым улагъэу кыпты-

рэ иорэдхэри Ч. Нэфышъэм ирепертуар бэшIагъэу хигъэхъагъэх, «Адыгэ хэку», «Бэрэчэт босын», фэшъхъафхэри жъы хъухэрэп. Къ. Жанэмрэ У. Тхьабысымырэ яорэдэу «Синанэр» дунаим шашIэ. Мэкъамэхэр уахътэм диштэу гъэпсыгъэх, орэдым уедэлэу зыхъукIэ, ным иобраз уапашъхъэ кырегъэуцэ, хэку гупшысэри гум щэчэрэгъу.

ЕплъыкIэхэр

Адыгеим ирайонхэм, икъялэхэм къарыкIыгъэхэр концертным щылтэгъугъэх. ТэхъутэмыкIоо районым щыпсэхухэрэ ШъэуапцIэкIо Асыет, КIэлэбый Зуриет, Хъуажъ Асиет, КъэлэкъутэкIо Мариет, ХъакIэцIыкIу Майе лъэпкъ искусствэм пыщагъэх. Нэфышъ Чэримэ адыгэ орэдхэм апае кэхъугъэу алытэ. НыбжыкIэхэр лъэпкъ культурэм хэзэгъэнхэмкIэ ащ фэдэ зэлукIэгъухэм ямэхъанэ бгъэлъэплэн фае.

Беллэ Бирковамрэ Пытхышъхъэ Фаридэрэ концертыр ащыгъупшэжыщтэп. АдыгабзэкIи, урысыбзэкIи Чэримэ орэдыр кызыыхидзэкIэ, псынклэу гум рехьы. Макъэр зэригъэлорышIэрэм уемызэщэу уедэлэу.

Журналистэу БорэкIо Фатимэ ипшъэшъэгъухэр, иIофшIэгъухэр игъусэхэу концертным еплъыгъ. Зэхыхыгъэ орэдхэр агу рихьыгъэх. Ти Лышъхъэу Тхьаклушынэ Аслъан медалыр зэрэфиgъэщышагъэм фэшI Ч. Нэфышъэм фэгъушIуагъэх.

Адыгэ кIалэхэм лъэпкъ шэн-хабзэхэр щысэ атэпхынэу зэрахъагъэх. Концертыр кызаухым, Нэфышъэ Чэримэ, нэмыкI артист цIэрыIомэ афэдэу, зигъэбыллыжыгъэп. ИкIэрыкIэу къахъаажыи, агоуцозэ сурэтхэр атырахыгъэх. Пшъашъэхэм ауж адыгэ кIалэхэм Чэримэ нэлэ-

ришагъэр фэбгъэгъуныр нахътэрэз, ау гур лъэшэу кызыуIэ-кIэ сыдэуштэу фэбгъэгъушта?! Арышъ, цыфым уфэсакъыныр, зекIокIэ дэй кыпхэмыфэныр нахьышIу.

Къэралыгъо Академическэ къэшъокIо ансамблэу «Кабардинкер», нэмыкI купхэр игъусэхэу Чэримэ орэдхэр кылуагъэх. Адыгэ музыкальнэ Iэмэ-псымэхэр зыхэт купыр гъэшIэгъоныгъэ. Пэсэрэ лъэпкъ орэдхэм артистым икIэрыкIэу тамэ аритыжыгъ.

Тызэфещэ

Пчыхъэзэхэхэр зезыщэгъэ Гумэ Маринэ кыизэрэхигъэщыгъэу, Интернетым ихьытыукIэ Ч. Нэфышъэм иорэдхэм нэбгырэ минишъэ пчъагъэ яплъы. Дунаим тет лъэпкъхэр иорэдхэмкIэ зэфещэ.

Композиторэу Тхьабысым Ума-

еплэ тхьапэхэм къафитетхагъ.

Мыгъэ Адыгэ Республикэр ильэс 25-рэ мэхъу. Ч. Нэфышъэр ащ шыгуауэ, гуцылэгъу тызыфэхъум лъэпкъ гупшысэр пхырищызэ имурадхэр кыIотагъэх. Адыгэр адыгэу дунаим щыпсэуным, нэмыкI лъэпкъхэм ахэмытIухъаным фэшI адыгабзэр, лъэпкъ шэн-хабзэхэр зэрэдгъэлъэплэнхэ фае, адыгэ шъуашэм, быракъым, лъэпкъым тарихъэу кыкIугъэм, ныбжыкIэхэм яегъэджен, тызэкъотмэ нахьышIоу Iофыгъохэм тадэлэжъэн тлъэкIышт. Орэдым цыфыр еплэ, щылэныгъэм фегъасэ — ахэр артистым игунэсых. Орэдыр гъашIэм щыригъус.

Опсэу, Чэрим. Тхъэм бэгъашIэ, насыпышIо уешI! ШукIэ тызэлокI.

ЕМТИЛЪ Нурбий.

Сурэтхэр пчыхъэзэхэхэм кыщитетхыгъэх.

Зэхэзыщагъэр
ыкIи кыдэзы-
гъэкIырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар

жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер
зыхъышIэр:

385000,
къ. Мыекъяупэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхъалэм
иапэрэ гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжъ зы-
хьырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зышаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыплэ гъэлорышIапл, зэраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъяупэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи
пчъагъэр
5063

Индексхэр
52161
52162
Зак. 142

Хэутыным
узщыкIэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор
шъхъалэр
Дэrbэ Тимур

Редактор шъхъалэм
иапэрэ гуадзэр

МэщIэкIо
Саид

ПшъэдэкIыжъ
зыхьырэ
секретарыр
Гъогъо
Зар

